

fuzinca

N 232/1994

Leto XXIX

Ravne na Koroškem, januar 1992

Št. 1

ZDRŽATI BREZ TEKOČE IZGUBE

V zadnjih treh mesecih lanskega leta smo v Železarni Ravne precej izboljšali poslovni rezultat, zato obstaja realna možnost, da bo 4. kvartal '91 po zelo dolgem času prvo daljšo časovno obdobje brez tekoče izgube. Uspel nam je premik v strukturi prodaje, saj smo pod silo razmer relativno hitro uspeli zmanjšati prodajo v južne republike od okoli 30 na samo 5 odst. Nasprotno pa smo povečali izvoz zadnji čas že nad 50 odst., medtem ko gre preostalih 40 odst. odpreme na domači slovenski trg.

Kako velik vpliv ima na gospodarjenje tečajna politika države, vidimo iz dveh primerov.

Ko je zadnji jugoslovanski predsednik vlade Markovič umetno držal nerealen tečaj dinarja, smo v Železarni Ravne samo z izvozom izgubili več, kot pa je znašala naša izguba. Ko pa je slovenska vlada hkrati z uvedbo tolarja določila realen tečaj, smo od septembra mršave realizacije 200 milijonov din prišli oktobra že na 353 milijonov in novembra celo na 470 milijonov SLT, s tem pa tudi že iz tekoče izgube. Ker tudi za 1. kvartal '92 načrtujemo približno enak trend, bi to pomenilo, da bi bili sposobni naše poslovanje kar pol leta držati na ničli. To pa bi bil že lep korak k sanaciji železarne in hkrati solidno izhodišče za pogovore z banko in lastnikom (državo) o nadaljnji usodi podjetja.

Če namreč položimo karte na mizo, je stanje naslednje: Železarna Ravne ima 25 milijonov DEM dolgoročnih kreditov in okoli 10 milijonov DEM izgube v 9 mesecih 1991. Če bi država prevzela 70 odst. naših kreditov, 30 odst. pa bi jih banka reprogramirala, bi obveznosti do naj-

večjih domačih upnikov verjetno lahko uredili sami.

Ker še vedno potrebujemo pomoč države, daleč ni vzroka za kakršnokoli mogočnost, vendar pri takšnih pogajanjih čisto brez adutov le nismo.

– Kot rečeno, upamo delati brez tekoče izgube.

– Obrati predelave so večinoma sposobni preživeti že zdaj.

– Na področju metalurgije se je livarstvo rešilo najhujše krize, tudi Kovačnica je na dobri poti.

– Zadnji meseci kažejo, da bi se v enem letu tudi Valjarna skupaj z Jeklarno usposobila za preživetje.

Potrebovali bi torej še eno leto pomoči države; materialne morda ne toliko kot lani, zato pa tem več politične. Zelo dobro bi razni nasprotniki železarstva v republiki pač morali premisliti, ali ne bi bilo dražje odpreti toliko novih delovnih mest, kolikor bi jih potrebovali, če bi na Ravnah lahko miselno kakšno proizvodnjo ukinili, kakor pa, če bi ohranili čimveč starih – sedanjih delovnih mest.

Ker nas še vedno čaka tudi rešitev 500–600 delavcev, ki so tehnološki viški, moramo ponovno povedati, da takšnega tempa, v kakršnem so zadnji čas manjšale število zaposlenih Slovenske železarne, doslej niso poznali ne v Angliji ne v Porurju, ko so reševali krizo v tamkajšnjem železarstvu.

Izkušnja Porurja poleg tega še pravi, da so tam vse politične strukture od strank in Cerkve do sindikatov skladno sprejele in ljudem razlagale dejstvo, da se bo brezposelnost povečala in kako bodo krizo premagovali, medtem ko pri nas ni v tem smislu družbenopolitična skupnost naredila praktično ničesar, da bi bili ljudje pripravljeni po ma-

lem zaživeti z evropskim nivojem brezposelnosti okoli 12 odst.

Na lastni koži smo občutili, kaj pomeni poslovati v državi, ki velja v svetu za zelo rizično in nestabilno, saj smo se npr. z večletnim poslovnim partnerjem morali sestajati v sosednji Avstriji, ker nam ni verjel, da je v Sloveniji mir. Seveda pa bo tudi prepotrebni tuji kapital začel dotekati k nam šele, ko se bodo razmere ustale in se bomo spet začeli

vzpenjati na lestvici varnih držav.

Priznajmo, da je bila doslej vloga slovenske države pri reševanju Raven zelo velika. Brez nje ne bi bili danes tu, kjer smo. To dejstvo in velike možnosti, ki nam jih v poslovnih povezavah odpira mednarodno priznanje Slovenije ter lastna sposobnost, nam daje upanje, da bomo letos nadaljevali vsaj tako uspešno, kot smo zastavili lani.

OB VSTOPU V NOVO LETO

Izjave direktorjev

Dr. Janez Bratina, dipl. inž., Tehniški sektor:

VPELJATI DUHA PRIZADEVNOSTI

Iz šole smo naučeni, da letnice pomenijo mejnike; ker se te z novim letom menjajo, mislimo, da smo spet postavili zgodovinski mejnik. Vendar so resnični mejniki lahko le pomembni dogodki, ki običajno pomenijo konec enega in začetek drugega, pa naj velja to za osebne dosežke, poslovne (ne)uspehe ali slovenske resnično zgodovinske preokretnice.

Mogoče bodo čez deset let tudi za železarno označevali preteklo leto 1991 kot prelomno in za njeno zgodovino

pomembno, čeprav poslovno zagotovo ne kot uspešno. Prelomno v tem, da smo se pričeli otesati navajenega in ustaljenega načina udobnega poslovanja, v katerem se je sicer nekaj zoprnega vedno nekje v ozadju dogajalo, v glavnem pa je moralo sijati na nas kolikor toliko toplo sonce; če tega ni bilo, smo znali strokovno dobro vprek kritizirati, organizirano protestirati pa tudi najti krivce, za katere smo mislili, da so nam preveč zaslanjali preljubo sončce. Zdaj

se zoprne reči ne dogajajo več skrite v ozadju, ampak stiskajo pri duši vsakega posameznega; ne gre več za pravice, komu pripada bolj zavetrn prostor pod soncem, ampak gre za ljubi vsakdanji kruhek. Preteklo leto je bilo za železarno prelomno predvsem zaradi prevrednotenja odnosa do dela, kjer je z vso ostrino stopilo v ospredje s splošnim in tihim soglasjem sprejeto razlikovanje med prizadevnostjo, sposobnostjo in strokovnostjo posameznikov in med onimi, ki teh lastnosti pri delu v železarni niso preveč izrazito kazali. V našo zavest se vračajo vrednote, ki so jih naši očetje in dedi prelili v reklo, po katerem si je kruh treba prislužiti. Tega pa v takem kompliciranem podjetju, kot je železarna, sicer ni mogoče početi na tak preprost način kot na kmetiji, kjer je pregovor nastal, zato nastajajo konfliktna in stresna situacije, ob razreševanju katerih po nepotrebnem izgubljam čas in zapravljamo zdravje in energijo. Za nas vse bi zato morala veljati novoletna želja, da k zgoraj našim vrednotam dodamo še kakšno pozabljeno ali še ne naučeno vrednoto, ki nam bo pomagala bliže k Evropi. Na primer strpnost v naših medsebojnih odnosih in pri razreševanju problemov, vrednotenje sodelavcev in kadrovanje

Stanko Petovar, dipl. inž., Metalurgija:

STORITI VSE ZA BOLJŠI REZULTAT

Z rezultati, doseženimi v letu 1991, v Metalurgiji ne moremo biti zadovoljni. Namesto načrtovanih 179000 ton smo izdelali le okoli 95000 ton su-

rovega jekla. Zaradi nepopolno zasledenih zmogljivosti so se proizvodni stroški sorazmerno povišali, na čakanju pa je bilo mesečno povprečno 345 delavcev Metalurgije (od nekaj nad 2000 zaposlenih), občasno pa celotna Jeklarina in po pol Valjarna in Kovačnice. Vprašanje presežnih delavcev je še vedno odprto in ga bomo morali v prihodnje reševati s posluhom za ljudi in hkrati v skladu z zahtevami proizvodnje. Veliko težav s proizvodnjo in prodajo imamo zaradi zapletov na jugoslovanskem tržišču. Po vsem, kar se je na njem dogajalo, bi bilo nanj najboljše pozabiti, vendar je ta trg za nas tako pomemben, da moramo najti način, kako na

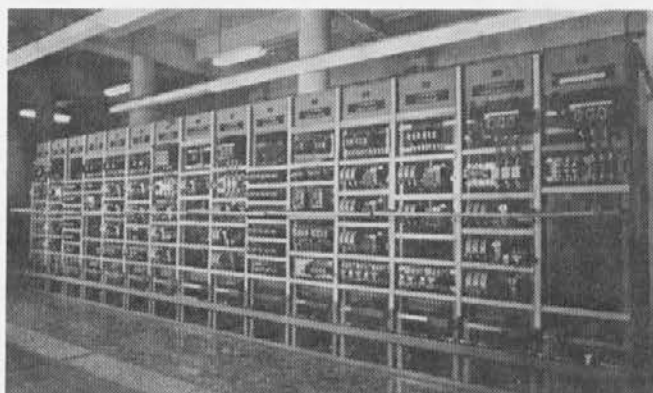
njem vzpostaviti kvalitetne poslovne odnose, ki jih ne bodo ovirale blokade in politični pritiski. Srbija kupuje od nas kvalitetna – ventiliska in nerjavna – jekla ter razpolaga z za nas pomembnimi surovinami, zato imamo interes, da poslušamo, z njo še naprej; podobno je tudi z drugimi deli Jugoslavije.

V letu 1992 bomo potrebovali veliko poslovnosti in modrosti, da bomo izšli iz krize. Imamo možnosti, da se stanje v Železarni Ravne izboljša, čeprav naj bi po napovedih trg jekla stagniral še vse do jeseni, nakar svetovni poslovni krogi napovedujejo zmanjšanje pritiska vzhodnih jeklarn in s tem porast ali vsaj ustalitev cen jekla. Veliko vzhodnih proizvajalcev jekla bo v tem času izpadlo; boriti se moramo, da mi ne bomo med njimi.

Naši tržniki ocenjujejo, da bomo lahko prodali 85000 ton jeklenih izdelkov in zanje iztržili 185 milijonov mark. Ob racionalni porabi materialov in energije ter kakovostnem delu bi s tem lahko poslovali pozitivno. V letu 1992 računamo tudi na finančno sanacijo Slovenskih železarn, torej tudi naše. Sama sanacija še ne pomeni boljših rezultatov, vendar nam bo omogočila normalno delo, ki pa se ga moramo lotiti in opraviti sami.

V metalurgiji bomo uvedli nekatere organizacijske spremembe. Po sklepu Upravnega odbora Železarne Ravne moramo do 1. aprila oblikovati podjetje, ki bo sposobno samo ustvarjati pozitiven poslovni rezultat. Iz divizije Metalurgija bodo izšli trije profitni centri: Metalurgija, Jeklovarna in Transport. Po skupnem dogovoru smo DM laboratorij iz RRK prinesli v Pre-delavo oziroma podjetje STO, ker opravlja več storitev zanj kot za Metalurgijo. Iz Jeklarne

smo izločili specialno jeklaro (VIDP), ki ima vse možnosti, da se s tujim poslovnim partnerjem poveže v skupno, samostojno podjetje. Tako stroški tega obrata ne bodo več bremenili proizvodnje jekla. Ti so sorazmerno večji zaradi nižje proizvodnje, kot jo omogočajo zmogljivosti agregatov. Izrabiti bomo morali vse prednosti peči UHP, da bo proizvodnja jekla kar se da racionalna,

ter se boriti za kvaliteten program. Ob povečani proizvodnji moramo 30-odstotni delež srednje in visoko legiranih jekel vsaj obdržati, če ga že ne bomo uspeli povečati.

Uresničitev naših ciljev je odvisna od sprejetih programov in od ljudi, ki smo zanje odgovorni. Storitvi moramo vse, da bodo letošnji rezultati boljši kot lanski.

Brane Žerdoner, dipl. soc., Uprava:

LETO STREZNITVE IN SODELOVANJA

Pričakujem, da je leto 1991 premagalo osnovno dilemo, ali smo eno podjetje ali pa smo konglomerat več podjetij. Zato nas v letu 1992 čaka delo na jedru in ne na fasadi. Vsa preoblikovanja, vsa nova imena več ne bodo reševala problemov. Rešiti jih bo treba v vsebinskem jedru, kar pa lahko naredijo le strokovnjaki na svojih področjih. Zato pa je potrebno sodelovanje in zaupanje. Ni mogoče propagirati timskega dela, projektne organizacije, krožkov kvalitete, če istočasno zahtevamo razbitje železarne na posamezne segmente. To je sicer zanka, ki ima tudi svoj racionalni izhod, a s preveliko mero tendencioznosti si bomo začeli dokazovati nepomembnost drugih in lastno nedotakljivost. A ČE VEMO, DA JE TO ENO PODJETJE (tudi če je več žiro računov). POTEM LAHKO TA POJAV OBVLADUJEMO. Ta misel je pomembna tudi zato, ker v letu 1991 nismo rešili vseh odprtih vprašanj, ki usodno pogojujejo položaj železarne in vseh njenih delov.

Nismo rešili vprašanja finančne konsolidacije, ki ob prehodu v leto 1992 izrazito narašča.

Nismo še končali procesa zmanjšanja števila zaposlenih, nasprotno: čakajo nas težje poteze na tem področju, saj ocenjujem, da smo z najbolj blagimi prišli do zgornjih meja.

Po stavki se je začel graditi nov odnos do sindikatov v podjetju in osebno ocenjujem, da smo s podpisom Dogovora o uresničevanju Podjetniške kolektivne pogodbe dosegli **veliko mero partnerstva**, ki ga bomo ob razreševanju hudih problemov še kako **potrebovali**.

Celo leto 1991 smo poslabševali svoj ekonomski položaj. Pri tem smo z lastnim odrekanjem in z veliko pomočjo države dočakali leto 1992. Tekoča izguba, slabe perspektive so povzročale odhod kadrov, ki jih potrebujemo, po drugi strani pa so to momenti, ki vplivajo tudi na image podjet-

ja. V marsikateri stvari smo si ustvarili negativnega. V letu 1992 bi morali graditi nov image, ki mora imeti pozitiven predznak. Tudi zato bomo morali držati skupaj in na v bistvu zelo transparenten način pokazati širši javnosti, kje smo in kaj smo naredili. Ni se treba sramovati pomoči republike, treba je narediti vse, da bo ta pomoč učinkovita. Zaradi pomoči republike bodo Ravne preživele krizo, ki je nastala ob akumulativnem učinku štirih faktorjev:

- izguba YU tržišča
- recesija v svetovni porabi jekla
- neprestano spreminjajoči se makro pogoji (izvoz, cena denarja)
- preveliko število zaposlenih.

Marjan Senica, dipl. inž., Predelava:

IMAMO VSE MOŽNOSTI

Začrtanih imamo precej aktivnosti. Če nam kljub političnim razmeram uspe pridobiti

Sprememba trendov teh faktorjev bo blagodejno delovala na poslovni rezultat podjetja. Zato bodo iskanje kupcev, ki so sposobni naročeno blago plačati, izboljšanje mikroorganizacije dela (orodja, priprave, avtomatizacija obdelav podatkov, boljše poznavanje procesa, dvig osebnega znanja vsakega zaposlenega ...), reševanje strukturnih problemov (viški, dezinvesticije) odločilnega pomena pri iskanju republiške pomoči in pri učinkoviti uporabi le-te.

Kadar nekaj zraste skupaj kot organizem, takrat ni mogoče pričakovati, da bodo roke ali noge ali tudi glava lahko sami zase živeli dalje.

delovanja s francoskim SER, za velika orodja za avtomobilsko industrijo, zato intenzivno iščemo kombinacije za nakup in postavitev strojev. Ta projekt bi nam zagotovil za okoli 1,5 milijonov dolarjev dodatnega posla.

V **Pnevmatiki** je predvideno povečanje proizvodnje, če se bodo razmere na Hrvaškem uredile. Veliki problemi so pri plačevanju, zato tudi plasmana ni takšnega, kot bi lahko bil. Zdaj, ko bo Rudar Zagreb, prek katerega prodaja Pnevmatika 60 % svojih izdelkov, ustanovil podjetje v Novem mestu, pričakujemo večjo prodajo. Načrtujemo vključitev proizvodnje za italijansko tržišče - za GALILEO VACUM TECHNIK - za 400 tisoč dolarjev ter za zahodnonemško firmo PITLER. Zanje že izdelujemo vzorčne primere pozicij. Hkrati si bomo prizadevali, da bomo obdržali dobre vezi s Steinelom, VOEST ALPINE, s katerim smo do zdaj imeli za okoli 2 milijona dolarjev poslov.

Noži so se v zadnjem letu zelo povezali z zunanji trgi. Nazadnje so se za sodelovanje dogovorili s firmo KVAERNER MESSMA z Norveške. S svojimi tehnološkimi zmogljivostmi bodo spopadli njihov proizvodni program.

Za **TSD** se kažejo možnosti, da bi namesto namenske proizvodnje imeli letno naročil za 192 segmentov (za valje za briketiranje železove rude) v vrednosti okoli 10 milijonov dolarjev.

V Predelavi se dobro zavedamo, da trenutno ni denarja za velike investicije, zato moramo iskati tržne niše, ki jih lahko zapolnimo z opremo, kot jo imamo, in z malenkostnim doinvestiranjem te opreme, kdaj kasneje pa bomo lahko začeli s čiščenjem programov in obdržali le tiste, ki imajo visoko dodano vrednost. Pri teh prizadevanjih - za vključitev na tuje trge in za osvajanje novih proizvodov - pa se morajo vsi zaposleni kar najbolj angažirati. Na žalost osebno opažam, da se posamezni ljudje ne zavedajo, da bo treba temeljito spremeniti miselnost na vseh področjih. Predvsem bomo morali povsod vzpostaviti zagotavljanje kakovosti. To bo zahtevalo še veliko izobraževanja.

Če bomo v Predelavi splošni dvigniti kvaliteto na nivo, kot jo je za komuniciranje z Evropo treba, in če bodo ugodne politične razmere, ne vidim razloga, da za nas v tem letu ne bi bilo dovolj dela. Vedeti pa moramo: samo tisto, kar kvaliteto naredimo, dobimo plačano, in samo to lahko razdelimo!

Pripravili:
M. Potočnik,
H. Merkač

50 ali 60 % kupcev, s katerimi se dogovarjamo, se za letošnje leto v **Predelavi** ne boji.

V **Strojih** ima strojogradnja naročila za Romunijo in Sovjetsko zvezo, a so odvisna od finančnega zapiranja. Individualna proizvodnja je v Strojih približno za pol leta pokrita z ruskimi rezervnimi deli za valjarne. Prizadevamo si, da bi za valje zagotovili od 600 do 700 ton naročil. Če nam to uspe in če povečamo individualno proizvodnjo, s tem saniramo tudi **Kalilnico**.

Če bodo rezultati testiranja proizvodnje za Revoz - za sprednji in zadnji stabilizator in torzijsko vzmet - ugodni, bo **Vzmetarna** pridobila za okoli 5 milijonov mark novih naročil, kar bi moralo s standardnim asortimentom biti dovolj za zasedenost zmogljivosti. Če se bomo z avstrijsko Styro dogovorili za valjanje parabolične, se bo povečala tudi proizvodnja listnatih vzmeti.

Orodjarna se je začela močno usmerjati na področje orodij, za katera je bila formirana. Veliko si obetamo od so-

DRUŽBA MONTER DRAVOGRAD:

MEMO, DA ŽIVIMO OD SVOJEGA DELA

Decembra lani je minilo dve leti, odkar je po štirih letih tozdrovske povezave postal Monter Dravograd družba Železarne Ravne. Tako je zdaj formalno med njima le kapitalska povezava.

Ker nas je zanimalo, kako po dveh letih živijo sami v Monterju, kako so prebrodili lansko zares nenavadno leto in kaj si obetajo od prihodnosti, smo jih obiskali. Pogovarjali smo se z direktorjem Bogdanom Kadišem, dipl. inž. str., ki vodi kolektiv od novembra predlani, prej pa je bil v konstrukcijskem biroju v železarni in v pripravi dela v Monterju.

da so reklamacije lani v II. polletju padle in predstavljajo manj kot 1 %.

Pozitivne posledice izvoza se kažejo na naših poslovnih rezultatih.

Tako Monterjev žiro račun v letu 1990 sploh ni bil blokiran, lani pa je bil blokiran le nekaj dni v februarju. Izguba je v letu 1990 znašala okoli 8 milijonov dinarjev, a je bila že v lanskem polletju bistveno manjša (okoli 770 tisoč dinarjev) in se je potem še manjšala.

V enajstih mesecih lani je bil indeks doseganja plana glede na predlani 128, če pa upoštevamo izpad namenske pro-

Danes je Monter tipična naročniška firma. Delamo vse, kar nam s področja kovinske predelave ponudi trg. Veliko imamo tudi »lohn«
poslov, ko z naročilom dobimo tudi material. Ti posli so za nas izredno interesantni, saj so finančno najugodnejši, res pa je, da zahtevajo veliko prizadevanja zaposlenih, saj so dela vedno nova in se je treba prilagajati.

Lastni proizvodni program Monterja danes ni obsežen. Sem sodijo le viličarji in statik nosilci. Tudi svojega razvojnega oddelka zaenkrat še nimamo, ga pa nameravamo imeti, predvsem za razvoj transportnih naprav. Enkrat v prihodnosti gotovo želimo ponuditi trgu čisto svoj izdelek.

Nam je pa lani uspelo nekaj sredstev vložiti v investicije, v marketing, saj smo dobili nov prospekt, in v opremo. Med drugim smo nabavili rezervoar za argon in mešalno komoro, s čimer smo izboljšali kvaliteto varjenja. Nabavili smo si lastno računalniško opremo in tako lani z decembrom že nismo potrebovali več uslug Železarne Ravne. Pri tem bi rad pou-

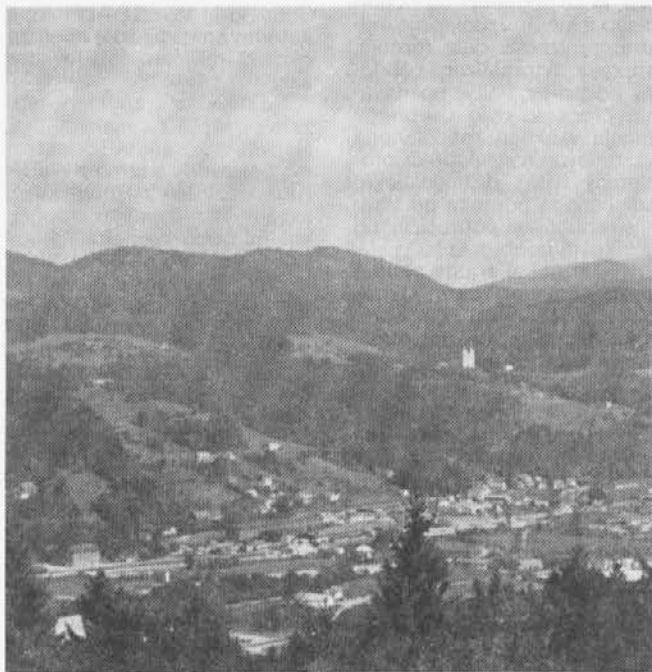

Bogdan Kadiš

daril, da so nam strokovnjaki v železarni pri prehodu na lasten sistem nudili vsa pomoč, kar je tudi sicer v železarni do nas pravilo. Le pri delitvi poslov z železarno bi si želeli, da bi se Monter bolj našel.

Ocenjujem, da je bilo za Monter pozitivno, ker se je moral postaviti na svoje noge. Zdaj zaposleni vemo, da živimo le od svojega dela in zato se trudimo, tako delavci kot vodstvo. Da smo pri tem uspešni, kažejo naši rezultati.«

Helena Merkač

»Odkar vodim Monter, nas je doletelo vse, kar lahko doleti kakšno firmo, od katastrofalnih poplav do vojne. Na srečo nas ni posebno prizadelo zapiranje jugoslovanskega trga, saj na jug nismo veliko prodajali, oskrbovali smo se le z materialom, v Makedoniji s pločevino in v Bosni z žico. Zdaj to kupujemo na Zahodu. Ko je prišla zapora, smo tako na jugoslovanskem trgu imeli le minimalne terjatve.

Pri izgubi trgov v Jugoslaviji se je pokazalo, kako prav smo imeli na Monterju, ko smo se že pred časom usmerili v izvoz.

To ni bilo lahko, saj smo na Zahodu dosegali nižje cene kot doma, bile so reklamacije, plačevati je bilo treba penale. Toda prav s tem so nas prisilili, da smo spremenili navade, kar vse se nam danes obrestuje. Za primer naj navedem,

izvodnje in statik nosilcev za jug, je indeks ravno 100.

Ob polletju lanskega leta je v Monterju 10 % manj zaposlenih ustvarilo 10 % več in pozitiven trend je bilo zaznati tudi konec leta, s tem da se je bistveno povečal izvoz. V letu 1989 je ta predstavljala 18,2 % v skupni realizaciji, 1990 23,3 %, v enajstih mesecih 1991 pa celo čez 80 %.

Naš največji partner, pa ne le v izvozu, je Smelt z okoli 37 % udeležbe, sledi luenna z okoli 8 %, nato pa več partnerjev z manj kot 6 % udeležbe. Med njimi je tudi Železarna Ravne.

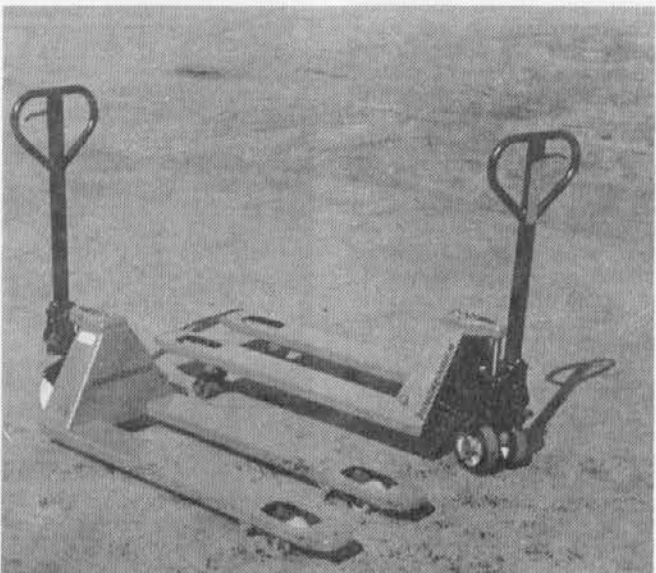
K uspešnemu nastopu v izvozu nam je veliko pripomogla naša lastna uvozno-izvozna služba, ki smo jo registrirali lani, zadovoljni pa smo tudi z zasebnimi firmami, ki zastopajo Monter v tujini, v Avstriji, Nemčiji in Italiji.

VILIČAR Z DOSTOPNO CENO

V seriji viličarjev na električni pogon, ki jih izdeluje v sodelovanju z firmo JUNGHEINRICH SMELT Monter iz Dravograda, je letošnja novost tip AM 2000 z nosilnostjo 2000 kg.

Odlikujejo ga trpežna konstrukcija, enostavno premikanje in konkurenčna cena. Učinkovit je tako na tovornjakih in železniških vagonih kot v zaprtih prostorih skladišč, saj ima kot krmiljenje 115 stopinj na vsako stran. Gre za ročni paletni voziček, ki je od večjih električnih vozičkov bistveno cenejši. Zato si na Monterju obetajo dobro prodajo. Za začetek pa so jim zaupana domača in vzhodna tržišča.

S.S.

PODPIS KOLEKTIVNE POGODBE IN DOGOVORA

V ponedeljek, 16. decembra 1991, sta predstavnika sindikatov – za Svobodni sindikat Dušan Posedi, za Neodvisni sindikat Adolf Petrič – in generalni direktor Železarne Ravne Andrej Kokalj podpisali Podjetniško kolektivno pogodbo in Dogovor.

Kolektivna pogodba, ki ureja razmerja med delavci in podjetjem, je pomemben akt, ki temelji na branžni kolektivni pogodbi, enako teži in pomen pa ima tudi sprejeti Dogovor o njenem uresničevanju. Ker ima Železarna negativen poslovni rezultat, nekaterih določb pogodbe namreč (še) ni mogoče uresničevati, razen tega zaposleni del sredstev za plače solidarno odstopajo za postopno reševanje viškov, zato pristajajo na sorazmerno nižje plače.

Bistvena določila Kolektivne pogodbe in Dogovora smo objavili v 39. št. Novic '91.

M.P.

SADOVI INOVATIVNOSTI

VRETSKO KONČNO STIKALO VKS 22

V času, ko so bile tone glavni zapovednik pri delu in ravnanju z napravami, so vzdrževalci v železarni marsikdaj zašli v nepremostljive težave. Če so bile določene naprave kar naprej v okvari, pa zanje ni bilo mogoče dobiti nadomestnih delov, vendar je proizvodnja morala nemoteno teči, so si pomagali tudi tako, da so »izumljali« nove naprave.

Nekaj takega je storil Erik Ott, delovodja v elektro delavnici Valjarne, ko je Iskrino končno stikalo nadomestil z vretenskim stikalom.

Ker se uporablja pri žerjavih, je to za proizvodnjo zelo pomembna naprava. Če se žerjav ni pravočasno ustavil (bodisi ker ni delovalo varnostno mikro stikalo ali iz kakšnega drugega vzroka), se je Iskrino stikalo poškodovalo, tako da je bilo treba mehanizem zamenjati, z vzdrževanjem Ottovega stikala pa ni nobenih težav. Dokaz za to je

stikalo, ki je vgrajeno v Valjarni že od leta 1985 in ga doslej še ni bilo treba popravljati. Pozneje so stikalo še izpopolnili in povsod, kjer so ga vgradili, dobro deluje.

Ker se to stikalo dobro obnese in ker je Iskra svojega pred časom nehala izdelovati, so se v Tehniškem sektorju odločili, da Ottovo stikalo ponudijo na trg. Pripravili so perspekt, iz katerega povzema mo podatke o uporabi, konstrukciji in delovanju.

Vretensko končno stikalo uporabljajo kot stikalni aparat v krmiljih žerjavov, transporterjev in drugih podobnih naprav, kjer gre za večje število obratov, pot pa je omejena.

Ohišje stikala je iz aluminijeve litine, zato je celotna naprava sorazmerno lahka, po obliki je podobna programskemu stikalni, ki ga v Strojih vgrajujejo v stiskalnice.

Osrednji del končnega stikala je vlečajena pogonska gred, ki je zunaj povezana z

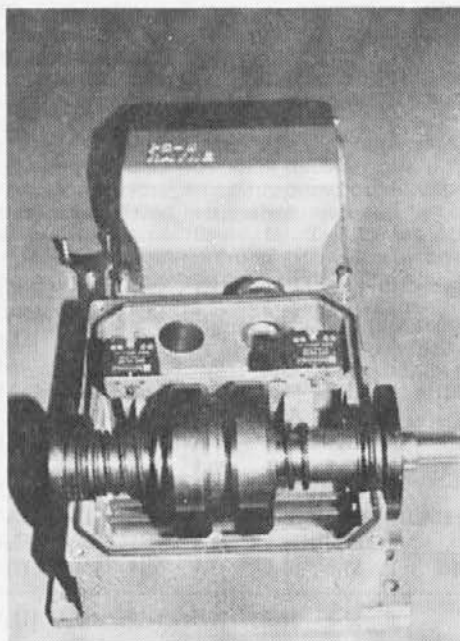
gnano napravo, v notranjosti pa so na njej nameščene kulise za upravljanje mikrostikal.

Navoji, vrezani na gred vretenskega stikala, ob vrtenju pomikajo kulise v levo ali desno stran. Vrteti se ne morejo, ker jih omejuje posebna opora na vodilu stikala. Kulise lahko zvezno nastavljamo in tako zelo natančno določamo, pri katerem obratu se bo mikro stikalo aktiviralo. Mikro stikala je mogoče montirati na več mestih, kar pomeni, da imamo več možnosti nastavitve obratov. Pri sedanji konstrukciji je možno nastaviti največ 22 obratov med aktiviranjem levega in desnega mikro stikala. Če želimo število obratov še povečati, moramo prigraditi reduktor.

Stikalo je grajeno tako, da se potem, ko doseže končno mejo (22 obratov), kulisa sneme iz navoja in gred se začne prosto vrteti. Tako se gred ali kulisa oziroma stikalo kot celota ne more poškodovati, če se žerjav ali druga naprava, v katero je vgrajeno, ne ustavi, ko bi se morala. Ko je napaka odpravljena, začne stikalo znova delovati, če zasučemo gred v nasprotno smer. Bočna vzmet namreč kulise znova potisne na navoje.

Vretensko končno stikalo je preprosta, a zelo priročna in funkcionalna naprava. Je delo tehnično razmišljujočega človeka, ki zna uporabljati razum, izkušnje drugih in se zaveda zahtev gospodarnosti.

Opisana naprava ni njegova edina izboljšava, saj jih je v dolgih letih dela v Valjarni domislil še veliko, sam ali skupno s sodelavci. Zanje vedo le vzdrževalci sami, saj jim je z njihovo pomočjo delo marsikdaj olajšano. Vretensko končno stikalo predstavljamo le kot primer, kaj so preprosti inovatorji v železarni sposobni narediti, in morda za primer, če bodo naši tržniki uspeli s ponudbo na tržišču.

NOVEMBRA JE PRIMANJKOVALO NAROČIL

V novembru smo dosegli 52,2 odstotka predvidenega plana skupne proizvodnje, kar v kumulativni znaša 52,2 odstotka. Za 5815,7 ton prodanih izdelkov smo iztržili 481,4 milij. SLT, kar je v povprečju 82,77 SLT/kg. Od tega smo na domačem trgu prodali 2934,3 tone v vrednosti 214,5 milijona tolarjev, izvozili pa 2881,4 ton v vrednosti 266,9 milijona tolarjev oz. 4,9 milijona dolarjev.

PROBLEMATIKA PROIZVODNJE

V Jeklarni so v novembru izdelali 8488 ton elektro jekla in 161 ton EPŽ jekla. V jeklarni 1 je proizvodnja potekala od 1.11.'91 do 18.11.'91 in od 24.11.'91 do 30.11.'91. Do izpada petih delovnih dni je prišlo zaradi pomanjkanja opeke za livno jamo. V jeklarni 2 pa so z delom pričeli 1.11.'91, proizvodnja je potekala do 13.11.'91, z UHP pečko so pričeli obratovati 20. 11. in so delali do 30.11.'91. Šest delovnih dni je prav tako izpadlo zaradi pomanjkanja opeke za livno jamo. Na zalogo so naredili 20,6 ton jekla, odpisanih nekurantnih zalog je 62,6 ton, tako znaša sedaj zaloga 693,1 tona jekla. Nabavljeno staro železo je zelo slabe kvalitete, kar veča proizvodne stroške in povečuje število nekurantnih šarž in zaloge.

Iz Valjarne so v novembru odpremili 4250 ton izdelkov, od tega 3325 ton eksterno. Ob pomanjkanju naročil in razdrobljenosti programov pa jih še posebej ovira neredna dobava vložka iz Jeklarne.

V Jeklovleku je bila proizvodnja žice in brušenega jekla tudi v novembru zadovoljiva. Pri proizvodnji vlečenega in luščenega jekla pa je stanje zaskrbljujoče, saj še posebej pri programu luščenja še vedno primanjkuje vložka. Ker na zalogi nimajo več vložnega materiala, je kljub naročilom za december (luščeno 800 t, vlečeno 260 t), vprašanje, kakšni bodo doseženi rezultati naslednji mesec.

Odprema iz Kovačnice v špedicijo je bila v novembru bistveno večja kot v preteklih mesecih (1102,5 ton), kar je posledica inventure. V špediciji se je zaloga izdelkov, namenjenih jugoslovanskemu tržišču, iz že znanih razlogov še povečala. Eksterna realizacija je še naprej na nizkem nivoju, na zadovoljivi ravni pa se giblje interna odprema, ki predstavlja 40,2 odstotka skupne odpreme. Do konca leta je odprtih naročil le 400,2 tona – od tega 155,8 ton za zunanje kupce.

V obratu Industrijski noži so imeli v novembru na grobi mehaniki obdelavi na rezkalnih strojih 112 ur zastojev. Na brušenju ploščine pa je bilo 407 ur zastojev. Izpad agregatov so imeli tudi v kalilnici, kjer so izvajali rekonstrukcijo popustne peči (180 ur izpada). Zaradi pomanjkanja naročil (predvsem za program brzo-reznega orodja in nožev za pločevino) in kratkih dobavnih rokov je proizvodnja v Nožih še dodatno otežena.

V Vmetarni so mesečni operativni plan dosegli, dvajsetine letnega plana pa zaradi pomanjkanja naročil ne.

PROBLEMATIKA UVOZA

V novembru smo lahko zagotavljali uvoz vitalnih reprovizivnih materialov po kooperacijskih pogodbah ter delno s pobom izvoznega posla za SZ preko Metalke Ljubljana. Glede na to, da se definitivno carinjenje blaga zaradi pomanjkanja SLT sredstev ne opravlja, so tudi statistični podatki o uvozu nerealni. Ker podatke vodijo po UCD (uvozne carinske deklaracije), se blago, dokler ni ocarinjeno, šteje kot nenacionalizirano in tako še ni last Železarne Ravne.

Seveda pa nerealni statistični podatki niso glavni problem neocarinjene blaga, ampak posledice, ki iz tega izhajajo: nepriznana realizacija po kooperacijskih pogodbah.

PROBLEMATIKA PRODAJE

V Jeklovleku so dosegli 69 odstotkov planirane proizvodnje za domači trg in 120 odst. plan. realizacije ter 58,6 odstotkov planirane proizvodnje za izvoz in 66 odstotkov planirane realizacije. Še vedno primanjkuje naročil, problem pa predstavlja tudi nedoseganje dobavnih rokov.

V Valjarni so v novembru dosegli 52 odst. planirane proizvodnje in 96 odstotkov realizacije. Primanjkuje jim vložka iz jeklarne, manjša odprema pa je posledica zapore južnega trga. Novembra so v Kovačnici dosegli 92 odstotkov načrtovane proizvodnje in 132 odstotkov vrednostne realizacije. Tudi Kovačnico pesti po-

manjkanje naročil, saj je imela v preteklosti kar 70 odstotkov naročil iz južnih republik.

V novembru so v Jeklovleku dosegli 66 odstotkov načrtovane proizvodnje in 82 odstotkov vrednostne realizacije. Največ težav v Jeklovleku je zaradi pomanjkanja vložnega materiala.

V Orodjarni so dosegli le 61,4 odstotka načrtovane proizvodnje in 61,3 odstotka vrednostne realizacije. Načrtovane proizvodnje niso dosegli zaradi pomanjkanja naročil in zelo kratkih dobavnih rokov za izdelke, namenjene izvozu.

V Strojih so dosegli samo 30,8 odstotka načrtovane proizvodnje in 86,6 odstotka vrednostne realizacije. Največ težav imajo z odpremo na Hrvaško.

V obratu Industrijski noži so dosegli 68 odstotkov načrtovane proizvodnje, vrednostno realizacijo pa so presegli za 48,8 odstotka. Razlika med doseženo količinsko in vrednostno realizacijo je posledica upoštevanja borznega tečaja DEM pri fakturiranju.

V Pnevmatičnih strojih so dosegli 70,3 odstotka načrtovane proizvodnje in s tem presegli vrednostno realizacijo za 10 odstotkov. Razlika med količinsko in vrednostno realizacijo izhaja iz povečanja cen proizvodnega programa pnevmatike.

V Vmetarni so dosegli 41,9 odstotka načrtovane proizvodnje in 89,1 odstotka vrednostne realizacije. Načrtovane proizvodnje niso dosegli zaradi pomanjkanja naročil.

ODSOTNOSTI

V novembru je bil delovni čas izkoriščen 74,28 odstotno. Odsotnosti so znašale 25,72 odstotka in so bile razporejene tako:

- letni dopust 5,01 %
- izred. plačan dop. 0,55 %
- bolezn. 6,95 %
- druge plač. odsot. 13,13 %
- neplačane odsot. 0,08 %

SKUPAJ 25,72 %

Op.: Med drugimi plačanimi odsotnostmi je največ čakanja na delo doma.

Ure v podaljšanem delovnem času so znašale 0,97 odstotka in so bile glede na mesec oktober višje za 0,47 odstotka. Največ nadur so imeli v Jeklovleku, in sicer 5,53 odstotka, v TSD 3,74 odst. in v Orodjarni 3,41 odstotka, sledijo Zaščita 1,95 odst., Valjarna 1,14 odst., Stroji 1,12 odst., ETS 1,08 odst., Jeklarne 1,05 odst., Koncern 1,02 odst. in Pnevmatični stroji 1,01 odstotka. Ostali obrati so imeli nadure pod enim odstotkom.

Jasna Planinšek

ODSOTNOSTI DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE

	SKUPNA PROIZVODNJA		ODPREMA		FAKTURIRANA REALIZACIJA		IZVOZ		IZVOZ		DOMAČI TRG	
	TON	TON	TON	TON	SLT	SLT	\$	SLT	SLT	SLT	SLT	
november												
	zbir	zbir	zbir	zbir	zbir	zbir	zbir	zbir	zbir	zbir	zbir	zbir
JEKLARNA	57,7	52,0										
JEKLOLIVARNA	61,6	67,6	72,1	95,1	386,7	208,7	63,5	69,7	256,4	127,1	530,9	299,0
VALJARNA	44,9	48,9	54,5	48,8	164,0	78,1	35,0	22,7	139,8	45,6	191,7	115,4
JEKLOVLEK	45,0	58,8	67,8	52,4	283,0	111,9	118,7	61,0	484,8	130,5	135,4	98,4
KOVAČNICA	65,3	53,1	35,9	58,0	116,9	100,8	20,4	60,3	81,2	109,1	125,7	98,7
SK. METALURGIJA	51,8	51,1	52,9	80,6	181,0	107,9	49,8	37,4	200,8	73,8	167,1	131,7
TSD	55,8	56,7	55,5	53,6	194,6	126,9	66,6	114,4	273,6	188,3	49,9	14,2
ORODJARNA	121,4	89,3	138,4	91,3	262,6	105,4	215,8	69,7	898,0	176,5	93,4	86,5
STROJI	43,3	42,4	25,0	39,9	170,4	66,9	40,8	27,2	164,3	53,7	191,6	113,1
NOŽI	36,8	82,2	42,0	73,3	164,1	106,5	47,5	66,2	197,6	117,9	120,2	91,6
PNEVMATSKI STROJI	238,7	86,3	251,3	85,5	411,4	117,7	397,5	87,3	1.626,6	217,0	112,4	93,3
VZMETARNA	85,6	106,4	60,4	102,1	156,6	125,4	72,2	58,7	295,5	119,7	129,0	126,6
SK. PREDELAVA	55,8	59,5	43,4	55,4	194,0	95,3	58,8	55,9	238,5	100,9	121,2	86,1
SKUPAJ	52,2	52,2	51,9	77,9	190,4	111,4	54,0	46,3	218,9	86,9	163,3	134,1

OSKRBA Z ENERGIJO V NOVEMBRU 1991

V novembru je bila dobava in oskrba porabnikov s primarnimi energenti v redu. Prav tako je bila v redu tudi proizvodnja in oskrba porabnikov s sekundarnimi energenti.

Motnje so bile pri proizvodnji in oskrbi le pri komprimiranem zraku do 5.11., in sicer zaradi okvare zračnega kompresorja ER 9/1 (Atlas) in SVK 6001 (Jager). Izpad zračnih kompresorjev oz. proizvodnjo komprimiranega zraka smo nadomestili z zračnim kompresorjem Termomeccanica, ki je sicer namenjen za proizvodnjo kisika. Slabša oskrba z zrakom se je občasno pojavljala le v dopoldanskem času. Zaradi obratovanja zračnega kompresorja Termomeccanica za potrebe proizvodnje komprimiranega zraka smo imeli izpad proizvodnje kisika, zato smo morali kisik nabaviti v Tovarni dušika Ruše, in sicer 8.500 kg.

Zadovoljiva je bila tudi oskrba porabnikov s toploto za centralno kurjavo in tudi z zemeljskim plinom za ta namen izven železarne.

Dne 7.11.1991 je bil opravljen tehnični pregled merilno regulacijske postaje (MRP) za novo naselje Kotlje II. Istega dne je bil tehnični pregled plinske kotlovnice v VVZ Pod gonjmi Prevalje, ki je nato 8.11.1991 bila dana v poizkusno in zatem v redno obratovanje.

Dne 11.11.1991 pa je bila dana v obratovanje še MRP Kotlje II, istočasno se je pričelo tudi polnjenje plinovoda in postopni priklop individualnih kotlovnice, in sicer 12 hiš. Montažo MRP Kotlje II. in rekonstrukcijo kotlovnice v VVZ Prevalje je v celoti izvedel oddelek za vzdrževanje energetskega naprav iz obrata Energetika, elektroinstalacijo pa obrat ETS.

Poleg oskrbe porabnikov z energijo in opravljanje novih del smo sproti odpravili še vse okvare, ki so se pojavljale na energetskih napravah, omrežju centralne kurjave in plinskem omrežju v železarni in mestu.

Poleg vseh aktivnosti pa smo v novembru zbrali še 215,1 m3 emulzije in iz nje pridobili 16.000 kg odpadnega olja za kurjenje. Skupno pa smo ga zbrali 30.000 kg. Iz odpadnega nitro razredčila pa smo z destilacijo pridobili 1.440 kg čistega razredčila.

Inž. Ferdinand Kotnik

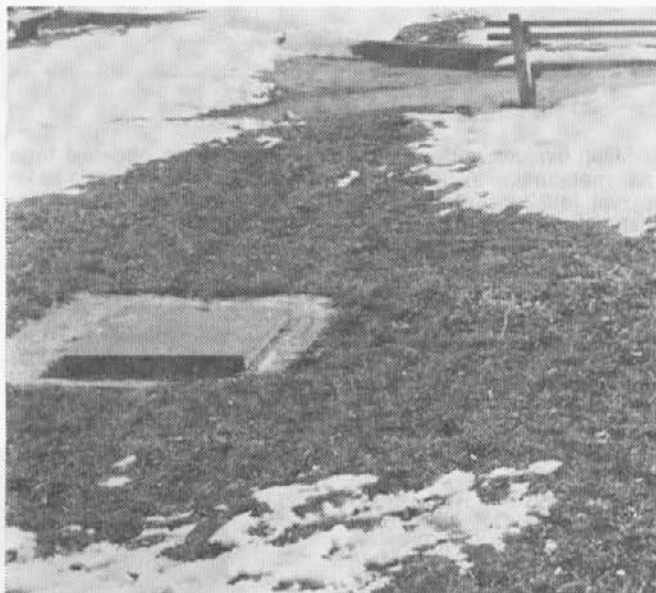
VARČEVANJE Z ENERGIJO KAKO ZNIŽATI STROŠKE ZA OGREVANJE

Cene toplotne energije za ogrevanje so nas prisilile, da več razmišljamo in zasledujemo porabo toplotne energije, če že prej ne, vsaj takrat, ko dobimo položnice od Komunalnega podjetja Prevalje. Vse več je klicev in vprašanj, ko uporabnike zanima, na kak način bi zmanjšali porabo toplotne energije za ogrevanje.

Zato še enkrat povejmo, na kak način lahko uporabniki dajo svoj delež za zmanjšanje porabe in s tem tudi znižajo stroške ogrevanja.

Če Vam je vroče, ne odprite okna, priprite ventil

Izgube, katerim se ne da izogniti

Individualni uporabniki toplotne energije so tisti, ki imajo svoje hiše. Priklopljeni so na daljinsko omrežje centralnega ogrevanja. Cevi sta navadno speljani v kletni prostor, kjer sta dva zasuna (na dovodni in povratni cevi). Na tem delu je tudi toplotni števec, ki ima v svoji sestavi vodni števec, elektronsko enoto in dve tipali. Zelo pomembno je, če se želimo varčno obnašati, da upoštevamo naslednja navodila:

1. Uporabniki morajo vedeti, koliko ima instalirano moč njihova hiša (v W ali Kcal/h). Dobijo jo lahko iz namestitve grelnih teles z dodatkom 10 % izgub na cevovodih.

2. Glede na instalirano moč porabniki nastavijo pretok (po tabeli) na dovodni cevi prek zasuna na naslednji način:

- odprejo vse radiatorske ventile in zapirala na radiatorjih
- na elektronski enoti sta dve okenci, na enem okencu se odčitava poraba toplote v MWh, na drugem okencu se odčitava pretok v m3. Za vejico se odčitavajo litri
- čas med obema impulzoma, ki ga zaznava elektronska enota, s preklopom številke na okencu za odčitavanje m3 pomeni pretok vode 10 l (slušno zaznamo s »škloc«).

PRIMER

- Če smo ocenili, da imamo instalirano moč hiše 23.260 kW (20.000 Kcal), na našem območju je največ takih hiš, potem glede na tabelo nastavimo pretok prek zasuna na dovodu na 36 sek/10 (po 36 sekundah se bo obrnila druga številka na elektronski enoti in bo naredilo »škloc«). Pri taki nastavitvi pretoka je zagotovljen pogoj, da se voda, ki ima toplotno energijo, optimalno uporabi na vseh grelnih telesih.

- Nadaljnje varčevanje s toplotno energijo pride v poštev samo z zapiranjem radiatorskih ventilov na radiatorju.

Uporabniki v družbenih stanovanjih. Vsak blok ima svoj toplotni števec, prek katerega se obračuna mesečna poraba toplote za ogrevanje. Temperatura po prostorih se regulira avtomatsko glede na zunanjo temperaturo iz priključne postaje. Svoj delež za zmanjšanje toplote lahko dajo uporabniki na naslednje načine:

- ne odpiramo okna, ampak zaprimo radiatorske ventile
- učinkovito zračenje je s kratkotrajno odprtim oknom
- javimo v Železarno Ravne, tel. 21-131, int. 4555, da se zniža temperatura oz. prekontrolira delovanje avtomatike
- odstranimo nepotrebne zastore pred (zavesa), nad in pod radiatorji
- za radiatorje namestimo alu folijo, ki preprečuje prehod toplote skozi steno, na drugi strani reflektira toploto v prostor
- ne odstranjevati radiatorja s hodnikov, ampak pripreti radiatorski ventil.

POTREBNE PRETOČNE KOLIČINE NA INSTALIRANO MOČ OGREVANJA

kW	Kcal/h	sek/10 litrov
11,630	10 000	72
17,445	15 000	48
23,260	20 000	36
29,075	25 000	29
34,890	30 000	24

Robert Jamšek

MILAN ŠVAJGER - NOVI DOKTOR ZNANOSTI

Milan Švajger, vodja Službe za metalurške raziskave in razvoj, je 22. novembra 1991 uspešno zagovarjal doktorsko disertacijo na Metalurškem odseku oddelka Montanistika na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani. S tem je postal osmi doktor v Železarni Ravne.

»Življenjska pot vas je pripeljala s hribov do visokega naziva doktor metalurških znanosti. Kakšna je bila ta pot?«

»Rodil sem se leta 1950 v Hudem kotu pri Ribnici na Pohorju v številni kmečko-delavski družini. V osnovno šolo sem začel hoditi pri Sv. Bolfenku pod Veliko Kopo, nadaljeval in končal sem jo v Ribnici. Zatem sem se vpisal na Metalurško industrijsko šolo na Ravnah in šolanje nadaljeval na Srednji tehnični šoli na Jesenicah, po začasni zaposlitvi v Železarni Ravne pa še na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani. Diplomiral sem leta 1977, sedem let kasneje sem opravil magistririj in še sedem let navrh dosegel doktorat.«

»Vaše življenje nekako spremljata dve premisi: Težke materialne razmere v domači družini in velika želja po znanju, ki vas je gnala naprej.«

»Res je. Bilo nas je sedem otrok. Oče je delal v kamnolomu in nam je zgodaj umrl. Da smo se preživeli, smo morali otroci zgodaj začeti delati. In to je najdragocenejša dota, ki sem jo prinesel od doma: delavnost ter resen in odgovoren odnos do dela. Nikoli nisem maral polovičarstva in to se je odrazilo tudi v mojih študijskih rezultatih.

Po drugi strani se moram za to, kar sem dosegel, zahvaliti našemu socialističnemu šolskemu sistemu, ki mi je omogočil šolanje, saj mi ga starši ne bi mogli.«

»Študijsko delo ste lahko nadaljevali tudi v železarni?«

»Po študiju in končani vojaščini sem se zaposlil kot raziskovalec v Jeklarni, zatem sem postal vodja raziskav v tem tozdu, bil nekaj let vodja oddelka za razvoj projektov v PII in končno sem pristal na sedanjem delovnem mestu.«

»Doma in v tujini vas priznavajo kot strokovnjaka za tehnologijo EPŽ. Ali je s tem povezano tudi vaše doktorsko delo?«

»Naslov moje disertacije je: Termodinamični in kinetični model pretaljevanja EPŽ ingotov iz Cr-Ni-Mo-V jekel.«

»Kako ste se odločili za to temo?«

»Potreba po obdelavi tega problema se je pokazala že leta 1982, ko smo v Jeklarni instalirali drugo napravo za EPŽ. Sooblikoval sem tehnologijo elektro pretaljevanja pod žlindro in še danes smo lastniki svetovnega rekorda. Pretalili smo doslej najdaljši (ne najtežji!) ingot na svetu – dolg

vseh pomembnih metalurških reakcij. Tak model je izjemno kvalitetno orodje v rokah tehnologa. V doktoratu sem ga razvil, verificiral v industrijskih pogojih in tako prvič teoretično dokazal vso dinamiko metalurških reakcij pri pretaljevanju ingotov. Treba ga je le še instalirati v naš procesni ra-

nju prihodnost teh investicij?«

»Gre za kvalitetne in sodobne metalurške agregate, s katerimi smo stopili ob bok svetovnemu jeklarstvu in nam dajejo prednost pred vsemi vzhodnimi jeklarnami, ki se zdaj z nami vred trudijo za vstop na zahodno tržišče.

Že pred leti opravljena študija je pokazala, da mora Železarna Ravne kot tovarna plemenitih jekel znižati proizvodnjo navadnih kvalitet, saj ne more živeti od prodaje surovin in energije, ampak se mora uveljaviti z lastnim delom in pametjo. Veliko jeklarn zna delati jeklo, malo pa jih zna izdelovati kvalitetne materiale z visoko tehnologijo. Na Ravnah imamo dobre raziskovalce in tehnologe v obratih, primerno raziskovalno opremo in zdaj tudi ustrezne agregate, ki nam to omogočajo.

S specialno jeklarstvo smo posegli v novo področje, ki ga je prej Železarna Ravne samo tipala, to je področje zlitin. Že v starih agregatih smo začeli izdelovati ravnale in ravnine za grelne elemente, zdaj obvladamo že vrsto drugih zahtevnih materialov in sposobni smo osvojiti vsako tehnologijo, ki bo lahko prinesla tržno zanimive rezultate.

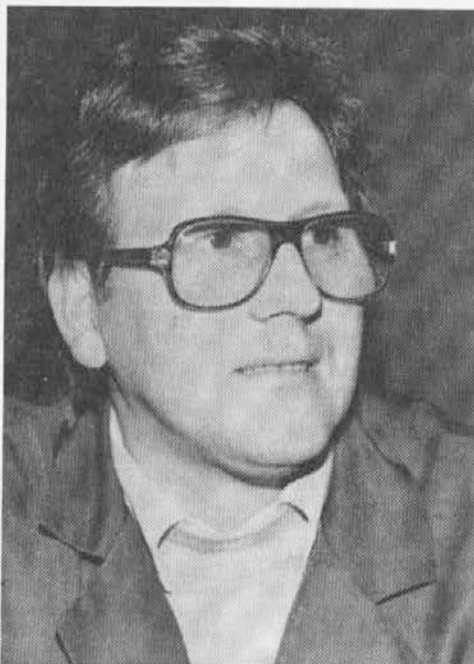
Raziskava tržišča v zadnjem letu je pokazala, da je za izdelke specialne jeklarne v svetu veliko zanimanje, imamo tudi naročila, ki pa jih zaradi slabe likvidnosti težko izpolnjujemo. V zadnjem času se kažejo možnosti sovlaganja tujega partnerja. Če se bomo z njim dogovorili, bo proizvodnja v specialni jeklarni redno stekla, kajti ta partner zagotavlja tržišče in obratna sredstva. To nam bo omogočilo, da bomo lahko delali tudi za druge kupce, in prepričan sem, da se bo ta investicija izkazala kot dobra.«

»Kaj pa UHP?«

»UHP, ki je prevzela »stari« program Jeklarne, se že kaže kot uspešna investicija. To je izjemno fleksibilen agregat, ki se lahko hitro prilagaja elektroenergetskim razmeram. Omogoča zadostno proizvodnjo jekla ob bistveno nižjih stroških in je res kvalitetno nadomestilo za 20 in več let stare topilniške agregate. Smiselnost te investicije bo zagotovito že čez nekaj mesecev moč dokazati tudi s številkami.«

»Doktor Švajger, hvala za pogovor in za doktorat iskrene čestitke!«

Mojca Potočnik

je bil 6240 mm.

Ob uvajanju je bilo naše znanje tehnologije pretaljevanja dokaj skromno. Praksa je pokazala, da je treba za njen razvoj narediti več, drugače sicer sodobna naprava za EPŽ ne bi bila v polni meri izkoriščena.

Kemijske reakcije pri elektro pretaljevanju pod žlindro so podobne kot pri proizvodnji jekla v drugih talilnih agregatih. Kakovost pretaljenega jekla je odvisna od termodinamičnih reakcij med tekočim jeklom in žlindro. Ker se slednja med pretaljevanjem kemijsko spreminja (produkti oksidacije prehajajo v žlindrino kopel), se spreminja tudi kakovost pretaljenega ingota. Merilo kakovosti pa je enakomerna sestava EPŽ ingota po vsej njegovi dolžini. Dosežemo jo s pravilnim vodenjem metalurškega postopka. Zaradi zapletenosti reakcij je ročno vodenje procesa pretaljevanja zelo težavno. Zato sem želel razviti računalniški model, ki bi v realnem času dal praktično uporabne izračune

čunalnik. Medtem ko smo doslej računalniško vodili le električne parametre in hitrost, bo z mojim modelom vodena »on line« celotna tehnologija EPŽ. Vključili ga bomo lahko tudi v paket EPŽ, ki ga Železarna Ravne prodaja kot svoj know-how na svetovnem trgu. S tem bodo poplačani stroški za razvoj tega modela. Njegova vrednost za proizvodnjo EPŽ jekla v železarni pa se bo v celoti pokazala šele potem, ko bo obrat znova zaseden z naročili.«

»Za nekatere investicije, pri katerih ste sodelovali tudi vi, pravijo, da so zgrešene.«

»Posplošene trditve so nevarne in pogosto krivične. Če bi sodili po trenutnem stanju, je marsikaj v železarni zgrešeno. Projekta UHP in specialna jeklarne, pri katerih sem sodeloval, sta začela obratovati v času recesije in se ne moreta takoj dokazati, toda ko smo ju začeli pripravljati, so bile razmere pri nas in v svetu bistveno drugačne kot danes.«

»Kakšna je po vašem mne-

CELOVITO OBVLADOVANJE KAKOVOSTI JE MISELNA REVOLUCIJA PRI VODENJU

Kakovost je postala najboljša investicija za utrjevanje konkurenčnosti podjetij na svetovnem tržišču. Vodenje proizvodnih in storitvenih procesov, kakor tudi vodenje kakovosti v teh procesih je ključ poslovnih uspehov v prihodnosti.

V preteklem desetletju smo doživeli nepričakovano velik poudarek na kakovost. Pričakujemo, da se bo to nadaljevalo tudi v prihodnje. Ta poudarek bo šel v treh glavnih smereh, ki bodo ključ učinkovitega vodenja kakovosti v intenzivno konkurenčnem desetletju, ki je pred nami.

1. Uspešna podjetja temeljijo lastno izgradnjo na nujni poslovni strategiji, ki mnogo zahteva, obenem pa zadovoljuje vse bolj konkurenčno svetovno tržišče. Takšna strategija pomeni, da če hoče podjetje imeti velik delež na tržišču in veliko rentabilnost, mora nuditi v osnovi popolne izdelke, ki so izdelani z znato nižjimi stroški. Ta strategija zahteva v osnovi popolne delovne procese glede kakovosti znotraj celotnega podjetja – procese, ki jih ljudje razumejo in katerih del so. Izkušnje uspešnih podjetij, v katerih je celovito vodenje podrejeno kakovosti, so pokazale, da če hočemo to doseči in obdržati, moramo uporabljati nepopustljivo disciplinirano metodologijo in to povsod, ne samo v proizvodnji.

Ni še dolgo tega, ko so mnoga podjetja mislila, da takšna strategija ni nujna in tudi ne realna. Razvoj zavesti o kakovosti v prejšnjem desetletju pa je v mnogočem spremenil miselnost.

Uspešna bodo le podjetja, ki proizvajajo izdelke, ki so že prvič izdelani brez napak in se dosledno tako obnašajo tudi v uporabi. S tem se izognemo visokim stroškom kakovosti tako v procesu izdelave, kakor tudi po prodaji izdelka ob zadovoljstvu kupca.

2. Druga glavna smer je jasna posledica prve in to je, da vse večje število uspešnih podjetij poudarja pomen kakovosti v delu organizacij, ki se ukvarjajo s trgom, razvojem in raziskavami, inženiringom, financami ter administracijo in ne samo s proizvodnjo in predelavo, kar je bilo težišče programov kakovosti v prejšnjih letih.

Ni še tako dolgo tega, ko se je verjelo, da je kakovost predvsem delo tehniških služb in oddelkov. Izboljšanje kakovosti se ni sistematično izvajalo

v administraciji, finančah, komerciali in drugod, čeprav vemo, da npr. napake pri računih lahko bolj razjezijo kupca kot vračanje izdelka. Na današnjih tržiščih velja le celovita kakovost, ki ne vključuje le pričakovanja dobre osnovne funkcije izdelka, ampak tudi kakovost vseh vzporednih funkcij, ki podpirajo izdelek.

3. Tretja smer je posledica druge in to je poudarek kakovosti pri storitvenih podjetjih, ki morajo imeti močne celovite programe za kakovost kot proizvodna podjetja.

Vidimo torej, da je skupno delovanje naštetih smeri kakovosti postala današnja najboljše investicija za konkurenčnost podjetja. Podjetja, ki so sprejela filozofijo vodenja, ki temelji na kakovosti, imajo mnogo bolj učinkovite delovne procese, ki rezultirajo na nižjih stroških kakovosti.

Osnovna pravila za doseganje takšne strategije so:

– Kakovost ni tehniška funkcija niti služba, ampak sistematska grupa procesov, ki se odvija skozi celotno podjetje in povezuje kupce in dobavitelje.

– Kakovost mora biti organizirana tako, da vsi razumejo, da bo to delo dobro opravljeno le v primeru, ko bo pravilno opredeljena odgovornost vsakogar. Pravilno bo delo organizirano takrat, ko bo podpiralo kakovostno delo posameznika kakor tudi kakovostno timsko delo med izdelki.

– Kakovost je to, kar kupec reče, da je, in ne tisto, kar misli proizvajalec, da je.

Danes vemo, da je kakovost to, kar kupec želi in kar mu je potrebno, da zadovolji svoje potrebe, in ne tisto, kar rabi proizvajalec za zadovoljevanje svojih notranjih zahtev v zvezi z učinkovitostjo v proizvodnji in marketingu.

– Moderno izboljšanje kakovosti zahteva kontinuirano in napredno uporabo nove tehnologije, kar pomeni kakovostne tehniške metode, kakovostne meritve in kontrolo, podprto z računalnikom.

– Razširjeno izboljšanje kakovosti dosežemo le s pomočjo in z iskrenim sodelovanjem vseh delavcev in ne le s strokovnjaki.

– Kakovost je v osnovi način vodenja in organiziranja, način, ki ustreza socialnim in ekonomskim pogojem sedanosti. Dobro vodenje pomeni osebno vodstvo v mobilizaciji znanja o kakovosti, veččinah in pozitiven odnos vseh ljudi

v podjetju v spoznanju, da to, kar delajo za izboljšanje kakovosti, pomaga, da bo celotno podjetje boljše poslovalo.

Vidimo torej, da je popolno zadovoljevanje kupca osnovni pogoj uspeha podjetja na svetovnem tržišču. Ta poudarek kakovosti za kupca je eden od najbolj pomembnih trendov v zgodovini modernega potrošniškega in industrijskega tržišča. To je rezultat osnovnih ekonomskih sprememb v poslovanju in osnovnih socioloških sprememb v privatnem življenju.

Po mnenju nekaterih moramo za uporabo programa celovite kakovosti uvesti tri faze, ki dajo trajno zanesljive izdelke in storitve.

– Svetovne usmeritve o kakovosti moramo postaviti kot strateški cilj in ga podpreti s programom, poštvalnostjo in sredstvi, ki so potrebna za celovitost izdelkov in uslug. To zahteva ocenitev sedanjega stanja obstoječih delovnih procesov in učinka le-teh glede kakovosti, planiranje takšnih ukrepov, ki bodo povečali učinkovitost v odnosu na svetovne standarde in potem sistematično izvajanje ustreznih delovnih procesov, ki bodo usmerjeni v kakovost in ki bodo dosegli in obdržali prednost podjetja v kakovosti.

– Urediti jasno sistemsko strukturo dobro izdelanih, temeljito razumljenih, sprejetih in v popolnosti uvedenih delovnih procesov za kakovost, ki bodo dali vsem delavcem pravo pomoč pri njihovem delu v vseh enotah podjetja. Na ta način se izvede in integrira politika kakovosti kot učinkovita, splošno dogovorjena in sprejeta disciplina.

– Neprestano vzpodbujanje in jačanje predanosti vseh ljudi za kakovost kot osnovni način življenja znotraj celotnega podjetja.

Te faze temeljijo na štirih osnovnih načelih vodstva:

1. Trajna raven kakovosti ne obstaja. Cilj podjetja mora biti neprestano izboljševanje kakovosti.

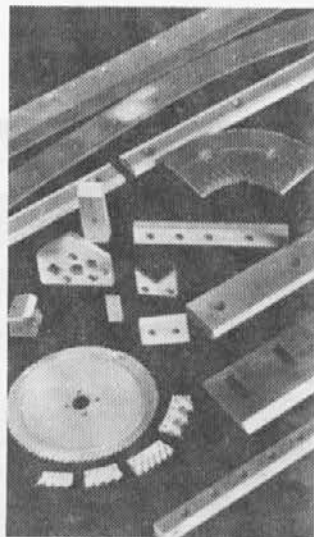
2. Sodelovanje vseh delavcev v aktivnostih za izboljšanje kakovosti daje pomemben prispevek. Učinkovito izboljšanje kakovosti bomo dosegli le pri direktnem sodelovanju vsakega delavca na aktivnostih izboljšanja kakovosti, ki se odvijajo na delovnih mestih, obratih ali v pisarnah. Vodje morajo neprestano voditi delavce, dajati tehniške usmeritve in neprestano opozarjati na etiko kakovosti. V uspešnih

podjetjih vodje porabijo mnogo časa za izobraževanje delavcev za kakovost.

3. Kakovost je partner inovacije in ne mehanizem za naknadno reševanje problemov.

Pri inovacijskem pristopu razvoj proizvoda in razvoj kakovosti sistematično vzporedno napredujeta. Pri takšnem pristopu ne samo, da je kakovost novega proizvoda zelo visoka, ampak so pogosto tudi ciklusi razvoja proizvoda krajši. Enaki pogoji, ki veljajo tudi za inovacije v razvoju proizvodnje, kakor tudi za pisarniško tehnologijo.

4. Kakovost in strošek sta komplementarna in ne nasprotna cilja. Prejšnje teorije, da boljša kakovost več zela, ne držijo. Dobra kakovost načelno vodi do dobrega izkoriščanja sredstev, delovne sile, opreme, materiala in posledično do visoke produktivnosti in nizkih stroškov kakovosti.

Ta štiri načela vodstva pjasnjujejo, zakaj se je uspešno vodenje celovite kakovosti pojavilo kot ključ moči podjetja za zadovoljevanje strogih konkurenčnih zahtev tržišča.

Vzpodbujanje, iniciranje in podpiranje teh prednosti podjetja v kakovosti pomeni priznavanje kakovosti v primarni strateški vlogi vodstva. To pomeni integracijo tehnoloških vlaganj z modernimi metodami celovite kakovosti. To pomeni vzpodbujanje znanja o kakovosti, spretnosti in odnosov delavcev vseh poklicev v podjetju kakor tudi razširjanja napredka kakovosti od proizvodnje do dejanske učinkovitosti v razvoju, finančah in marketingu.

Milan Pavič, dipl. inž.

Kaj smemo vedeti o zlati kovini

To je ena najdražjih prvin, zato že iz olike v jeklo ni vabljen. Navzočnost rumene kovine za železove ali jeklove lastnosti sicer ni slaba, vendar njena žlahtnost ni prenosljiva.

Poleg kemijske obstojnosti in popolne preoblikovalnosti, bodisi s kovanjem, valjanjem ali kako drugače ji visoko ceneno postavlja predvsem redkost nahajališč. Njen sijaj in lahka oblikovalnost sta obsedli že nekdanje Egipčane in Sumere pred 6000 leti. Za časa Filipa Grškega so Rimljani skovali prve zlatnike. Ne le kovnost, raztegljivost, možnost oblikovanja po obrazu umrlega božanstva faraona in večno mladostni sijaj, ampak tudi njena redkost so značilna vzvišene žlahtnosti.

Iskanje in kopanje zlata sploh ni romantičen potep v divjino, kjer se tu in tam komu v enem dnevu prismeji izpod lopate milijarda.

Še dandanes kopljejo v nabogatejših rudnikih južne Afrike prst, v katere v eni toni so štirje grami zlata – to bi bila količina, ustrežajoča koščku krede, s katerim ni več kos

pisati. Da dobijo tričetr tone zlata, morajo izkopati in izlužiti s cianidom 220.000 ton rude. In letno na ta način osrečijo državo s 600 tonami nemiljivega sijaja.

Znano počivališče te vladarske kovine je 1000–3000 m pod površino v Witwatersrandu. Njena privlačna moč tira v suženjsko delo pri 45°C. Druge rezidence: v Kaliforniji, Avstraliji, na Uralu. Manj trepeče delo je z bakrovo rudo, kjer najdemo zlatnine 2 g v toni rude.

Precej je plava v morjih, vendar je tudi zelo razredčena. V enem kubičnem metru je 0,01 mg zlatnine, torej skoraj milijonkrat manj kot v toni rude.

Navadno je samorodna, skoraj čista (70–96 %) s primesni srebra, platine, bakra in celo železa. Nahaja se sredi kremena ali proda in so jo dolga tisočletja dobivali preprosto z izpiranjem zlatega peska. Ta postopek zavoljo neučinkovitosti ni več v veljavi za zlato (je pa še za platino).

Nekaj je gorskega zlata v

kremenu. Poleg izpiranja, ki temelji na veliki specifični teži te kovine (19,7 grama na kubični centimeter nasproti desetkrat manjši teži kamenin), so se nekdanj posluževali amalgamiranja, to je topljenja v živem srebru. Iz amalgama so dobili zlato kar z odparjanjem živega srebra, ki so ga seveda spet vračali v proces.

Sodobnejše in še bolj strupeno pridobivanje si pomaga s cianidom, ki rad veže nase zlato, toda še rajši cink, s katerim v drugi stopnji izrinejo to žlahtnino iz kalijevosrebrnega cianida.

Iz bakra, ki izhaja iz ustrezne rude, jo pridobivamo v elektrolizi kot del anodnega blata, ki ostane potem, ko se anoda preseli k čisti bakrovi katodi.

Čista kovina se tali pri 1063°C in je po fizikalnih lastnostih podobna bakru in srebru. Za padec elektronapetosti 1 volt ob toku 1 amper skozi žico debeline 1 mm je treba kar 45 metrov žice. V bakru in srebru omaga napetost enega volta šele po 60 metrih, vendar lahko tudi zlato električno pot imenujemo hitro cesto. Molibden zavre elektrone že po 20 metrih, železo po desetih.

Toploto prevajajo kovine s podobnim nagnjenjem kot elektriko.

Razteguje se med ogrevanjem približno tako kot nikelj (14 mikronov na meter na stopinjo C), malo manj od srebra, malo bolj kot železo. In seveda veliko manj od mangana, cinka, svinca, kositra, ki jih vročina podivja.

Kemijsko je zelo obstojna. Vendar se ne more upirati zlatotopki, raztopini kalijevega cianida na zraku (ali drugačnem agentu) in klorovodiku, če je pod anodno napetostjo oz. proti klorovim ionom. Enako obstojnost kot čista kovina (24-karatna) ima še 18-karatna zlitina (75 ut. procentov zlata).

Preračunljivo neprizadeta ostane še, če je 14-karatna, ko jo poleg teh kemikalij nevoščljivo žre le še živo srebro. In konec nevtralnega sijaja se začne, ko obuboža na 10-12 karatov (20 atomskih odstotkov) in se ne more več braniti ne zoper kisline in ne napetostno korozijo.

Zlitine zlata so znane v elektrotehnikah (za drsne obročke in krtačke), v draguljarstvu, v izdelavi nalivnih peres (penkal).

Najbolj neposredno pa sodeluje z nami kot zobna zlitina. Če je v njej 60 % Au, je zlate barve, če manj, je plati-

naste, ker je v njej pač nad 65 % platine in paladija. Če sta poleg platine in paladija (skupaj 30 %) še po 10 % srebra in bakra, je sijaj še zmerom platinast.

Večina zobnih zlitin vsebuje 50-60 % zlata, okoli 10 % paladija s platino, 10 % srebra, 10 % bakra, 2 % Ni in 1 % Zn.

Mešanje kovin se pozna na korozijski obstojnosti v ustih in še posebej na mehanskih lastnostih. Poglejmo:

Natezna trdnost čistega zlata je 140 MPa (oz. 140 N na kvadratni milimeter). Le malo večja je po kovanju in žarjenju. Če pa čisto kovino (99,99 + % Au) hladno stanjšamo za 60 %, ima trdnost 220 MPa (22 kg na kvadratni milimeter) in trdoto 58 HB, medtem ko v litem in žarjenem stanju 33 oz. 25 HB. Raztezek do zloma je 33 % v litem stanju, 45 % po žarjenju in komaj 4 % po hladni deformaciji.

Čisto drugačno samozavest dobi zlato po družbeni pogodbi.

Trdnost večine zobnih zlitin je 700 MPa v mehkem stanju in 1100 MPa v toplotno obdelanem stanju. Vendar niso vse zlitine primerne za kaljenje in žarjenje. Tiste, ki kažejo v mehkem, gašenem stanju manj kot 100 HB, se ne dajo utrditi s toplotno obdelavo (to sta razreda I in II).

Utrdjljive zobne zlitine pa naprej gasimo, hladimo v vodi s 700°C, nato spet ogrejemo do 250°C. Po 30 minutah dosežejo največjo možno trdnost in trdoto, primerljivo s trdnostjo poboljšanih legirnih jekel. Seveda pa jim zavoljo teh mučenj močno upade prilagodljivost raztegljivosti.

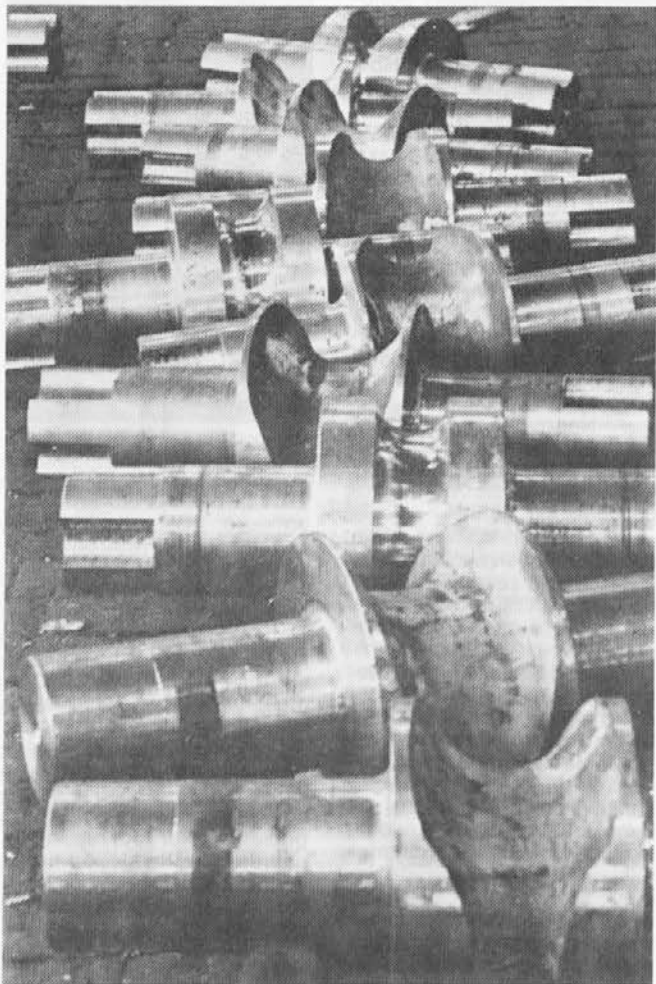
Nekaj zlata uporabijo umetniški fotografi za dajanje odtenkov svojim poustvaritvam.

Velikanske količine rumene kovine vabijo v državnih zakladnicah: po vsem svetu za 65 milijard ameriških dolarjev. Kot vemo filmski gledalci, je veliko lažje pridobiti zlato prijateljico v bančnih trezorjih kot v rekah. Ta kovina, ki služi meddržavni trgovini, je 99,95–99,98 % zlato. Za kovance je dovoljena edina utrjevalna kovina baker, ki ga je 10 % v zlato.

Zlitina železa z zlato kovino je gospodarsko nepomembna, saj učinkuje zlato podobno kot baker in s tem delno kot ogljik. Širi območje faze gama in v sami fazi alfa se zelo malo topi.

Zavoljo te šibke topnosti pri navadni temperaturi moremo železo z zlatom izločevalno utrditi. Enako kot jeklo z bakrom moremo tudi tega premensko utrditi. Torej nič posebnega. Zlato naj se ne skriva med atome najbolj uporabljane kovine, ker bo verjetno izgubilo veljavo, vrednost in ugled.

Mag. Franc Uranc

IZ NAŠIH LABORATORIJEV

Občutljivost na razpoko

Z določanjem žilavosti (udarnega dela) jekel želimo klasificirati posamezne oblike lomov. Največ pozornosti namenjamo popolnoma nasprotnim lomom. Govorimo namreč o krhkem in žilavem lomu.

Krhki lom nastane pri deformacijah, ki imajo elastičen karakter. Lom nastane izključno s cepljenjem in ustreza ravninskemu stanju deformacij. V makroskopskem področju lom nima plastičnih deformacij, površina loma je svetlikasta. Za krhki lom je karakteristično, to pa je tudi najnevarnejši moment, da nastopi pri napetosti, ki je nižja od statično določene dogovorjene napetosti tečenja. Ta napetost je rezultat različnih vplivnih faktorjev (geometrijske oblike, napetostna stanja, temperatura, hitrost deformacije, okolje...).

Boj proti krhkemu lomu se dejansko začne leta 1901, ko so se na posameznih seminarjih prvič prikazali sistemi za preizkušanje na Charpyjevem kladivu, danes dobro znano preizkušanje žilavosti. Preizkušanja na Charpyjevem kladivu so del rednega preizkušanja jekel. Pri tem dobimo le odgovor na vprašanje, katero preizkušano jeklo je boljše: jeklo A ali jeklo B. Kvantitativno vrednotenje lastnosti jekel glede nevarnosti krhkega loma in prisotnosti razpok omogoča veja lomne mehanike, kljub temu, da so še vedno velike težave prenosa dobljenih lastnosti na vzorcih na konstrukcijo.

V tem članku bo v kratkem prikazana lastna metoda določanja občutljivosti na razpoko, definirane na žilavostni probi tipa ISO-V. Preizkušanja so bila opravljena na jeklu Č5481 (35NCD16), izdelanem v dveh šaržah (B,E,H-08572 in L1,L2-04485). Žilavostne probe so bile izdelane iz palic kvadrat 15 mm. Gotove probe so bile toplotno obdelane, kot sledi: avstenizacija 850°C/30, hlajenje na zraku, popuščanje 2 uri na temperaturi: B,L 1 → 180°C. E,L2 → 560°C. H → 650°C.

Z utrujanjem so v probe vnesene razpoke različnih globin. Ena skupina prob je bila brez dinamičnih razpok, t.j., bile so klasične ISO-V probe. Preizkušali smo na instrumentiranem charpyju. Za vsako probu smo registrirali energijo udarca KV in po

prelomu izmerili globino razpoke a.

Na osnovi teh parov podatkov smo za posamezna stanja konstruirali novi KV-a -diagram. Na sliki 1 je prikazan diagram za stanje B, diagram za stanje E diagram je na sliki 2. Kot se vidi, je potek krivulje v diagramu na sliki 1 bolj oster kot na sliki 2.

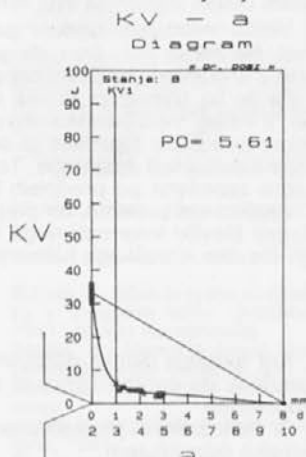
Podobna situacija je pri slikah 3 (za stanje L1) in 4 (za stanje L2). Krivulje v diagramih so določene s pomočjo regresijske analize. Ta analiza je dala dva tipa diagramov.

Na osnovi teh vrednosti je definirana občutljivost na razpoko:

$$PO = \frac{KV1}{KV}$$

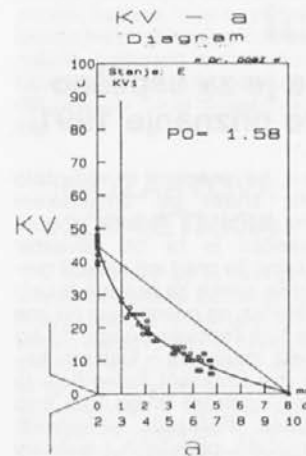
in predstavlja razmerje med porabljeno energijo udarca na porabi z dinamično razpoko globine 1 mm in porabljeno energijo na klasični ISO-V probi. Izračunane vrednosti so vpisane v posamezne diagrame. Kot je razvidno, večja številka govori o večji občutljivosti na razpoko (večji padec porabljene energije v odvisnosti od globine razpoke). Iz omenjenega sledi, da so stanja B (5,61) in L1 (4,04), bolj občutljiva na razpoko (tip I), kot pa stanja E (1,58) in L2 (1,59), (tip II). KV-diagram je mogoče uporabiti pri izbiri ustreznega jekla ali pa pri izbiri optimalne toplotne obdelave pri že izbranem jeklu (glej sliko 5). V diagramu je vrisana vrednost energije 27 J, ki naj bi jo prenesla žilavostna proba. Za posamezna stanja so izračunane kritične globine razpoke, ki še izpolnjujejo zahteve.

Dr. Djordje Dobi

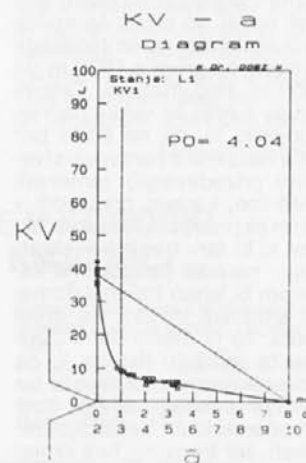

Slika 1

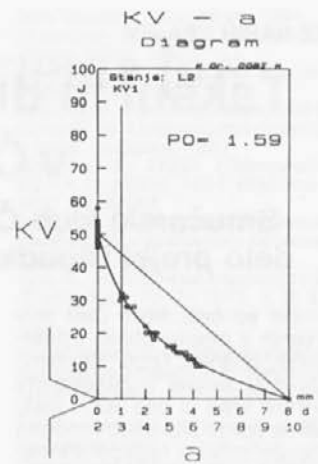
Vir: Dj. Dobi, Utjecaj strukturnog stanja čelika na pukotinsku osjetljivost, dizertacija, FSB Zagreb, Zagreb 1988.

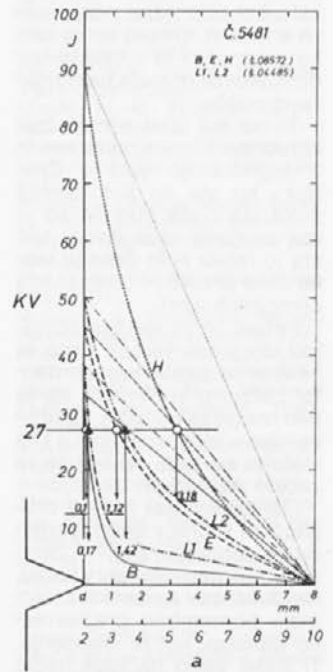
Slika 2

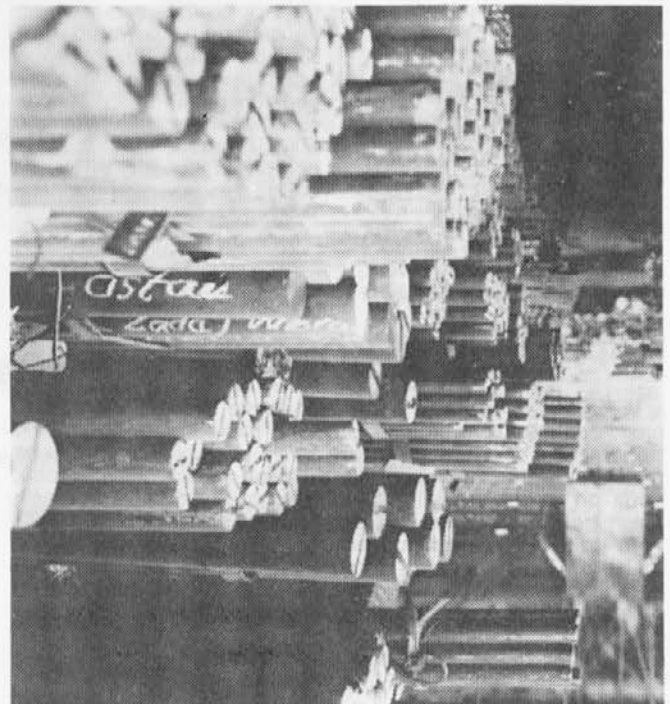
Slika 3

Slika 4

Slika 5

IZ NAŠIH KRAJEV

Takšni in drugačni časi v Črni

Smučarski klub Črna je za uspešno delo prejel Bloudkovo priznanje 1991

Bili so časi, ko v Črni in v njenih z lepoto obilno obdarenih dolinah Topli, Koprivni, Javorju skupaj z naseljenimi vrhovi vred ni bilo 3000 ljudi. Zima jim je bila kljub mnogim nevšečnostim najlepši in najradostnejši čas, saj se je lahko smučalo, sankalo, teklo, skakalo, ker so snežno odejo merili v metrih. Otroci so se lahko prismočali in s skakalnico doskakovali domala na domača dvorišča.

To so bili zlati zimski časi in tudi zlati časi z denarjem in z zagnanostjo ljudi v Črni. Npr.: ko sta se kot talenta pokazala brata Pudgar, so jima postavili skakalnico, kot sta jo rabila – in Črna je lahko dala prvaka – udeleženca olimpijskih iger!

Potem so se vse bolj pojavljali drugačni časi, a Črna je še vseeno dajala reprezentante: Lačnovo in Slivnika, saj je bilo snega za tekaške »špure« vendarle še dovolj, ljudi s cilji v klubu pa tudi; najbolj se je začelo poznati pri denarju.

Danes so časi najbolj drugačni, a v Črni v enem pogledu še vendarle »zlati« – zaradi ljudi, organizatorjev v klubu, navdušenecv za na videz tako malo pomembno preživetveno panogo, kot je smučarja. Ti ljudje želijo na vsak način obdržati svoj kraj kot »valilnico« novih mladih smučarskih upov.

Kaj delajo?

Silvester Krajnc in njegov sin Sašo sta zaradi pomanjkanja snega, predvsem tudi na domačem smučišču, izumila enega izmed najsodobnejših in najkonkurenčnejših snežnih topov (mimogrede: v primerjavi z uvoženimi ni ekološko oporečen, je varčen z energijo, a bolj produktiven), da je lani v začetku decem-

bra, ko snega ni in ni hotelo biti, snežil po črnjanskem smučišču. Za idealne pogoje tekačev je ta isti Silvester Krajnc že pred leti naredil motorne sanke za rezanje tekaških stez, na pol narejen pa ima že tudi teptalec snega, da bo Črna imela dva – kajti ima tudi dve smučišči. Poleg tistega nad centrom imajo tudi eno izmed najlepših slovenskih smučišč, pridelano z lastnimi rokami, z začetki v letu 1976. Je v Topli, na senčni strani, na drugi strani pa osončena Peca! Prvenstva, ki jih dobi Črna v organizacijo vsako leto kar nekaj, so lahko še aprila. Vsa so lahko, razen moškega smuka, na progi s 1620 m do 950 m nad morjem. Črnjani imajo z njim še velike načrte: (upajmo le, da ne bodo prišli v navzkriž z naravovarstvenimi prizadevanji!) zamenjati vlečnico, karavlo preurediti v dom za prenočevanje smučarjev, ki bi tam trenirali – skratka – narediti poligon, na katerem bi lahko trenirali domači smučarji in tudi vsi drugi klubi. To bi dajalo denar. Doma bi zadržalo tistega, ki ga zdaj ne nosijo v Avstrijo le turistični smučarji, ampak tudi smučarski klubi, če hočejo trenirati, žal trenutno tudi črnjanski.

Kljub majhnemu malodušju, ki ga je bilo na tiskovni konferenci, na kateri so v začetku decembra lani predstavili Krajncov snežni top (na fotografiji), mogoče razbrati iz besed funkcionarjev črnjanskega smučarskega kluba, znajo ti ljudje vendarle tudi iz Tople narediti to, kar želijo. Ti ljudje v Črni že... za nove Katjuše, Mitje in Tadeje.

Tudi to je prihodnost Črne, v časih, kakršnikoli že bodo!

H. Merkač

I. letnik:

1. Brezovnik Breda (Radlje)
2. Čampa Bojana (Mežica)
3. Ladžič Nikola (Dravograd)
4. Ovnič Stanislav (Sl. Gradec)

II. letnik:

1. Kerbev Mateja (Ravne)
2. Jandl Mateja (Sl. Gradec)
3. Markovič Jasmina (Mežica)
4. Potočnik Iztok (Ravne)
5. Štehnar Tadej (Ravne)
6. Tretjak Tine (Sl. Gradec)

III. letnik:

1. Simetinger Gabrijela (Črna)
2. Božikov Jelena (Ravne)
3. Gorjanc Jurij (Prevalje)
4. Vranič Andrej (Sl. Gradec)
5. Mihelič Petra (Dravograd)

IV. letnik:

1. Gorjanc Matic (Prevalje)
2. Kadiš Peter (Otiški vrh)
3. Kristof Alenka (Mežica)
4. Bukovec Mateja (Ravne)
5. Vesel Samo (Sl. Gradec)
6. Serušnik Stanislav (Sl. Gradec)
7. Kotnik Lucija (Ravne).

Za višje letnike in absolvente bi prav tako lahko navedli imena in priimke.

11.12.1991 je zaključila študij Mateja Gorjanc z Raven na Koroškem. 13.12.1991 pa so za uspešne študijske rezultate prejeli spominske diplome prof. Janeza Plečnika trije študentje medicine. Od teh treh sta dva naša nekdanja diplomanta, in to Matic Gorjanc in Peter Kadiš.

Vsem iskreno čestitamo.

Zelo lahko je s takimi nesmiselnimi trditvami rušiti dobro ime šole in njenih profesorjev. Vedeti moramo, da si je Gimnazija Ravne skupaj s svojimi absolventi vse od 1945. leta s trdim delom ustvarjala svoj renome doma in v Sloveniji.

Veliko nekdanjih dijakov pa je poneslo njeno ime v širni svet. Ne zdi se nam prav, da ga s takimi trditvami, ki niso podprte z argumenti, nekateri neopravičeno rušijo.

Pa še to. Gimnazija Ravne je bila novembra 1991 na novo verificirana. Verifikacijska komisija Ministrstva za šolstvo in šport Republike Slovenije je šoli izdala verifikacijsko odločbo brez kakršnekoli pripombe. To pomeni, da ima gimnazija vse kadre zasedene po predpisih in da je tudi dobro opremljena.

Vljudno vas prosimo, da prej navedene vrstice objavite v naslednji številki Informativnega fužinarja, saj je do izida naslednje številke Koroškega fužinarja še zelo daleč.

V.d. ravnateljica Gimnazije
Ravne na Koroškem
Tone Golčer, prof.

Kot avtorica članka dodajam, da je g. Berložnik v pogovoru poudaril, da sporna izjava ni preverjena, torej za zapisano ni odgovoren.

G. Berložniku in profesorskemu zboru Gimnazije Ravne se za napako opravičujem.

Helena Merkač

POPRAVEK ZA KOROŠKI FUŽINAR

V Koroškem fužinarju – št. 2/91 je na strani 7 v predzadnjem odstavku – 3. kolona zapisano naslednje... »če sodimo po tem, da z ravenske gimnazije že dolgo ni bil kdo sprejet na medicino, je možno reči, da je z našimi šolami nekaj narobe. Toda pri tem je treba poudariti, da so se vsi kadri na naših šolah izobraževali v centrih, pod enakimi pogoji kot vsi drugi!«

Ta trditev je zelo neodgovorna in žaljiva za Gimnazijo Ravne na Koroškem in za celotni profesorski zbor te šole. To pomeni, da podpredsednik izvršnega sveta g. Marjan Berložnik ne pozna situacije, ali pa, da je novinarka g. Helena Merkač izjava g. Berložnika netočno povzela.

To trditev zanikamo z naslednjimi podatki.

Na medicini (splošna in stomatološka smer) so vpisani naslednji naši diplomanti:

KULTURA

LJUDSKA NOŠA PRI ZILI

Od 6. do 14. decembra je bila v Likovnem salonu na Ravnah razstava Ljudska noša pri Zili, ki jo je omogočila Kršćanska kulturna zveza iz Celovca. Dokumentarno bogato in likovno-estetsko skrbno urejeno razstavo sta pripravili etnologinja dr. Marija Makarovič in akademska slikarka Jana Dolenc. Razstavljeno gradivo, ki sta ga avtorici zbrali med večletnim raziskovalnim delom v najzahodnejši slovenski pokrajini, zdaj že močno pomnčeni, je podlaga za knjigo, ki je izšla v slovenskem in nemškem jeziku.

Podobne raziskave bi bile potrebne tudi pri nas, saj stari običaji in navade povsod nezadržno izumirajo.

RAZSTAVA ŠTUHCA IN ČOBALA

Od 20. do 28. decembra sta na Ravnah razstavljala akademski kipar Vojko Štuhec in akademski slikar Bogdan Čobal iz Maribora.

Štuhec je razstavil manjše glinaste plastike na temo junjske vojna v Sloveniji. S svojo umetnostjo se je odzval na dogajanje v svojem okolju in času, vendar ni ostal zgolj pri dokumentarnosti. Ta je le podlaga za prvobiten umetniški izraz in protest proti nasilju, ki doseže vrhunec v skupini Štirje jezdecji apokalipse.

Razstavljena kiparska dela imenično dopolnjujejo slike Bogdana Čobala. Vsebinsko so ubrane enako kot kipi (ciklus Ples Aresa – boga vojne), vendar z abstraktnostjo oblike in s toplino barv gledalca sproščajo in ga vračajo na pot življenjskega optimizma.

PIBERNIK IN KOVIČ O BALANTIČU

V sredo, 18. decembra, je bila v Koroški osrednji knjižnici na Ravnah Beseda o Francetu Balantiču. O njegovem življenju in delu sta govorila pesnika Kajetan Kovič in Franc Pibernik.

Kovič, glavni urednik Državne založbe Slovenije, je govoril o dosedanjih prizadevanjih te založbe, da bi domači javnosti približala do nedavna zamolčanega pesnika, ki je zgoraj kot domobranec v boju s

partizani in bil zato prepovedan, čeprav njegova poezija ni politična, temveč, nasprotno, prvinska v izrazu in vsebini. Zato je kljub prepovedi preživela štiri gluha desetletja in zato se je raziskovalno delo Francetu Piberniku letos bogato obrestovalo. Državna založba mu je namreč (potem ko je bila že leta 1966 izdana knjiga Balantičevih pesmi uničena, leta 1984 pa so pesmi vendarle izšle) omogočila znatno izdajo dela z naslovom Temni zaliv Franceta Balantiča.

ZAPRTA VRATA V TITOVEM DOMU

V petek, 20. decembra, je v Titovem domu na Ravnah gostovalo Eksperimentalno gledališče F iz Celja z delom J.P. Sartra Zaprta vrata.

Predstavo literarno kvalitetnega, gledališko in filozofsko pa dokaj težavnega dela, je

organiziral Studio 90. Organizatorji so si postavili visok cilj – razgibati kulturno življenje v Mežiški dolini. Kakor bi sodili po obupno nizkem številu gledalcev, jim doslej še ni uspelo prebiti nadvse trde in debele skorje nezainteresiranosti koroških kulturnih porabnikov. Upajmo, da se ne bodo utrudili prej, da bodo dosegli svoj cilj.

MOZARTOVA 200-LETNICA

V letu 1991 se je svetovna in tudi slovenska kulturna javnost poklonila Mozartu in 200-letnici njegove smrti. Njegove skladbe so peli številni zbori in igrali premnogi orkestri ter posamezniki. V Mežiški dolini so bili organizirani koncerti Mozartove glasbe za šolsko mladino, Glasbena šola Ravne je naštudirala program, ki ga je predstavila staršem svojih učencev v četrtek, 19. decembra, v učilnici stare šole. Kljub le Mozartovemu življenju primernemu – skromnemu koncertnemu okolju se je iz predstavitve skladb dalo slutiti, da jih je ustvaril umetniški genij.

Mojca Potočnik

NOVE KNJIGE V KOROŠKI OSREDNJI KNJIŽNICI

ABC pouk o človekovih pravicah. Ljubljana, 1991

Bajić, Z.: O fudbalu i pravilima igre. Beograd, 1990

Bartolić, L.: Strojarski rječnik energetskega strojarstva i osnova strojarstva. Zagreb, 1991

Dzhus, A.M.: Krila ZSSR sodobna sovjetska vojaška letala. Ljubljana, 1991

Florjančič, J.–J. Jesenko–B. Boštjar: Izgradnja informacijskega sistema kadrovske dejavnosti v podjetju. Kranj, 1991

Metod Keber, Janez Gradišnik, Zoran Triglav igrajo na Mozartovem večeru

Balting, H.: Slika in njeno občinstvo v srednjem veku. Ljubljana, 1991. (Studia Humanitatis)

Berger, K.: Sigmund Freud Vergewaltigung der Seele. 4. Aufl. – Berneck, 1991. (Leben-Werk-Wirkung)

Bizjak, F.: Kajakaški vodnik. Ljubljana, 1991

Chevrolet Chronicle. Lincolnwood, 1991

Gerlič, I.: Osnove računalništva v izobraževanju. Maribor, 1991

Glasser, W.: Dobra sola. Radovljica, 1991

Gocek, R.: Velika knjiga iger. Ljubljana, 1991

Great Cars of the 20th Century. New York, 1991

Grosser Atlas des Tierlebens. Weinheim, 1991

Hallwass, E.: Mehr Erfolg mit gu-

tem Deutsch. Muenchen, 1991

Hubmann, F.: Das K. & K. Photoalbum. Wien, 1991

Illić-Tajler, B.: Kretanjem do odbrane. Pirot, 1991

Klavara, V.: Plavi križ. Koper, 1991

Kocbek, M.: Ustanavljanje podjetij v tujini. Ljubljana, 1991

Kolenko, I.: FRED Framework Editor. Ljubljana, 1991. (Računalniški priročniki)

Korošec, B.: Ekonomska presoja zavarovanja v poslovnem sistemu. Ljubljana, 1991

Kos, S.: Staliniška revolucija na Slovenskem 1941–1945. 1. in 2. del. Rim, 1984; Buenos Aires, 1991

Kunst:Gnamuš, O.: Sporazumevanje med željo, resnico in učinkom. Ljubljana, 1991. (Študije šolskega polja)

Litincin, V.: Bolesti i nega pasa. Beograd, 1990

Lovrenc na Pohorju skozi stoletja (1091–1991). Lovrenc na Pohorju, 1991

McCormac, M.H.: Česar vas na harvardski poslovni šoli ne naučijo. Ljubljana, 1991

Mozart, W.A.: Pisma. Ljubljana, 1991. (Zbirka Sledi)

Nikolić, M.–M.: Priručnik za PC, MS-Dos Chiwriter Lotus 1–2–3

Ovsec, D.J.: Slovanska mitologija in verovanje. Ljubljana, 1991. (Spotjta)

Parker, S.: Okostja. Murska Sobota, 1991. (Svet okrog nas)

Pavčnik, M.: Argumentacija v pravu. Ljubljana, 1991

Plut, D.: Entropijska zanka. Radovljica, 1991

Ramovš, J.: Slovenska socialna med včeraj in jutri. Ljubljana, 1991

Romi na Slovenskem. Ljubljana, 1991. (Razprave in gradivo; 25)

Sadar, N.C.: Moški in ženske v prostem času. Ljubljana, 1991. (Družboslovje; 1/1991)

Slovenska pot v globalno ekonomijo, pogledi iz evropske perspektive. Trst; Gorica; Cedad, 1991

Stanovanjski zakon s komentarjem. Ljubljana, 1991. (Nova slovenska zakonodaja)

Stopar, I.: Med Prekmurjem in poročjem Dravinje. Ljubljana, 1991. (Grajske stavbe v vzhodni Sloveniji; 2)

Sturm–Schnabl, K.: Korespondenca Frana Miklošiča z južnimi Slovani. Maribor, 1991

Sutej, M.: Jedrilicom oko Cape Horna. Zagreb, 1991

Turk, Z.: Uvod v objektivno orijentirano programiranje in jezik C+++. Ljubljana, 1991. (Računalniška obzorja)

Vera gore premika. Ljubljana, 1991. (Na meji resničnosti)

Wallace, R.: The World of Rembrandt 1606–1669. Amsterdam, 1991

Za univerzitetno izobraževanje učiteljev. Ljubljana, 1991

Nove knjige v domoznanskem oddelku

Apovnik, P. L. Karničar: Woerterbuch der Rechts und Wirtschaftssprache / Slovar pravne in ekonomskega jezika. Celovec, 1989

Karničar, L.: Der Obir–Dialekt in Kaernten. Wien, 1990

Kropej, H.: Poslikane panjske končnice. Celovec, 1991

Lipuš, F.: Srčne pege. Celovec; Salzburg, 1991

Oman, V.: Spomeniki ali zadrževanje minljivosti. Celovec; Wien, 1991

Ošlak, V.: Saj ni bilo nikoli drugače. V Celovcu, 1991

Rauter, F.: Kot zemljo orje Bog srce. Celovec; Dunaj, 1991. (Ellerjeva edicija; 9)

Izbor: Darja Molnar

REKREACIJA IN ŠPORT

ALPSKO SMUČANJE

Sezona 1991/92 se za naše najboljšje smučarje in smučarke, ki v tekmah svetovnega pokala prvič nastopajo pod slovensko zastavo, ni pričela najbolj uspešno. Mitja Kunc na ameriški turneji, kjer so bile uvodne tekme za točke svetovnega pokala, ni pokazal prave forme. Prvih 8 točk si je prislužil šele 15. decembra lani v Alta Badiji, ko je na drugem veleslalomu za SP osvojil 23. mesto. Dan pred tem je naš reprezentant štartal na tekmi veleslalomu za evropski pokal v Canazeiu v Italiji in bil v močni konkurenci soliden deveti.

Na dveh slalomih za SP v Lechu v Avstriji je Katjuša Pušnik uspešno izpeljala dva slaloma. Na prvem je osvojila 21. mesto. Na drugem slalomu je bila 23. V dveh dneh si je prislužila prvih 18 točk v sezoni. V slalomu za evropski pokal v Berchtesgadnu v Nemčiji je bila Pušnikova 5. Na veleslalomu za SP v Santa Catarini je bila 24.

Na veleslalomu FIS na Mokrinah na avstrijskem Koroškem je med 110 tekmovalci iz 13 držav Mežičan Primož Pustoslavšek osvojil 28. mesto. Svoj ognjeni krst na tekmah FIS sta prestala tudi fužinarjeva tekmovalca Evgen Veselko in Igor Zagernik, slednji je nastopil prvič, leto dni po poškodbi.

SMUČARSKI SKOKI

Ravenčan Jože Zagernik se lepo uveljavlja v mladinski državni reprezentanci. Nase je predvsem opozoril na dveh preglednih tekmah oz. tekmah za pokal cockte za starejše mladince v Planici, ki sta bili 7. in 15. decembra lani. Na prvi tekmi se je med 50 tekmovalci na 70-metrski skakalnici uvrstil na 8. mesto, že čez teden dni pa je bil 6. Ta tekma je bila na 90-metrski skakalnici, Zagernik pa je skočil 88,5 in 89,5 m. V tekmi članov na isti skakalnici je pričakovano zmagal Franci Petek, naš Zagernik pa je bil 10. s skokom 79 in 87 m.

ODBOJKA

Čeprav so odbojkarji Fužinarja zadnjo tekmo jesenskega dela prvenstva izgubili v Mariboru proti Viledi s 3 : 1,

so kljub temu pristali na solidnem 4. mestu. Tako so prvi del prvenstva zaključili z dvema zmagama in štirimi porazi. Toda dve koli so v slovenski super ligi odigrali že decembra iz spomladanskega ciklusa. V prvi tekmi 15. decembra lani so naši odbojkarji slavili zmago s 3 : 2 v Sl. Bistrici proti Granitu/Preskrbi, v drugi tekmi pa so izgubili proti Pionirju iz Novega mesta s 0:3.

V enotni slovenski ligi za ženske so si naslov jesenskih prvakinj priigrale odbojkarice Krima iz Ljubljane. Kolo pred koncem so bile Prevalčanke s petimi zmagami uvrščene na 6. mesto, odbojkarice Misljinje in Mežice pa so bile 7. oz. 8. med enajstimi ekipami.

PLAVANJE

Na mednarodnem mitingu za veliko nagrado Mc Donaldsa v Gradcu se je zbralo okoli 370 plavalcev in plavalk, med njimi tudi majhno zastopstvo ravenskega kluba. Naši so se med vrstniki iz Avstrije, Madžarske in Slovenije izkazali z dobrimi uvrstitvami. Tekmovanje je potekalo le na krajših progah do 100 m. V kategoriji letnikov 1976/77 so prva mesta osvojili Miha Hribernik in hrbtnem, Peter Naglič v delfinovem in Sonja Prosenec v prsnem slogu. Poleg tega so se na tretja mesta uvrstili: Hribernik na 100 m kravl. Naglič na 100 m prsno in Cejeva na 100 m delfin. Med letniki 1978/79 je bil Borut Dežman 1. na 100 m hrbtno in 5. na 100 m kravl. In še letniki 1980/81, kjer se je v dveh nastopih izkazal Matjaž Cepelnik, ki je osvojil dve prvi mesti na 100 m kravl in 100 m prsno. V tej disciplini je Matjaž plaval nov slovenski rekord za mlajše pionirje in dosegel čas 1:19.69. V isti starostni kategoriji je bil Goran Brvar 4. na 100 m delfin. Po končanem tekmovalstvu so najboljši prejeli posebne pokale in denarne nagrade. Od fužinarjevih plavalcev so jih prejeli Cepelnik, Dežman, Hribernik in Naglič.

V Zalaegerszegu na Madžarskem so sočasno nastopili fužinarjevi mlajši pionirji. Z uvrstitvami od 2. do 5. mesta so Anja Srebotnik, Špela Fras in Miha Tisovnik zadovoljili pričakovanja trenerja našega kluba. Iz Slovenije so nastopili še plavalci in plavalke Triglava iz Kranja.

Plavalci Fužinarja so se 7. decembra lani udeležili tridnevnega memoriala Špele Reboj v Kranju. To tekmovalstvo je obenem služilo kot prvo kolo slovenskega pokala,

v finale med prvih osem najboljših pa so se uvrstili naslednji fužinarjevi plavalci: Matija Medvešek je bil 5. na 200 m prsno. Rok Dolinšek 6. na 100 m delfin, Peter Naglič 4. na 400 m mešano in 7. na 100 m delfin ter Miha Hribernik, ki je bil 6. na 100 m hrbtno.

NAMIZNI TENIS

Na prvem državnem turnirju TOP 10 za pionirje v Preserju pri Ljubljani decembra lani je Ravenčan Andrej Bač, varovanec trenerja Andreja Vrečiča, osvojil 1. mesto. V svoji, prvi skupini, je izgubil le tekmo z Radeljčanom Petrom. Turnir je bil prvi od treh izbirnih, po katerih bodo po državnem prvenstvu sestavili reprezentanco za nastop na evropskem prvenstvu za mladino in pionirje.

KEGLJANJE

Moška Ekipa Fužinarja je sklenila jesenski del prvenstva v I. slovenski ligi brez poraza in tako premočno osvojila naslov jesenskega prvaka. Naša kegljaška vrsta je bila premočan nasprotnik vsem ekipam. Tako doma kot v gosteh so Ravenčani dosegali odlične rezultate in tekmece premočno vodili z 18 točkami. Drugi so kegljači Žalca z 12 točkami, tretja pa Ljubljana SCT z 10 točkami itd. Za lanski uspeh naše moške ekipe so zaslužni prav vsi fužinarjevi kegljači, posebej pa je s kakovostnimi nastopi izstopal Silvo Belaj, ki je tudi izbran v ožji krog kandidatov za slovensko državno reprezentanco.

Uspešno so polsezono zaključile tudi kegljavke Fužinarja, ki so prav tako osvojile naslov jesenskih prvakinj pred drugo ekipo EMO Celje ter Slovenj Gradcem in Korotanom. Ravenčanke so izgubile le dve srečanja, in to v Celju in v zadnjem kolu v Trbovljah. Kljub dvema neuspehoma je naša ženska ekipa, podobno kot moški, najresnejši kandidat, da prihodno sezono nastopa v višji »AS« ligi.

Kegljavke Slovenj Gradca in Korotana so prvenstvo v 1.

slovenski ligi sklenile na mesih od 3. do 6., obe ekipi pa sta zbrali po 10 točk. Prvenstvo v republiških ligah se bo nadaljevalo 25. januarja.

KOŠARKA

Trem zmagam v šestih kolidnih prvenstva v območni slovenski ligi in trem porazom so košarkarji Koroške v nadaljevanju dodali še tri nove zmage. Zapovrstjo so od sedmega do devetega kola v domači dvorani premagali Radgono s 86 : 81, Jelšo Šmarje 82 : 78 in Kungoto 88 : 84. V zadnji tekmi decembra lani so doma igrali proti Staršem, kolo prej pa so v Mariboru izgubili proti ekipi Bistru Petelin s 87 : 80. Košarkarji Koroške Lužnik, Rihter, Enci, Gumpot, Tratnik, Slemnik in drugi se v drugem delu prvenstva želijo predvsem obdržati v vrhu lestvice na 2. oz. 3. mestu.

Ivo Mlakar

OPOZORILO

Črnjani so v članku Negotova prihodnost športnih in kulturnih objektov v občini Ravne (Koroški fužinar št. 2/1992) ugotovili za svoj kraj v statističnem delu vrsto netočnosti. Zaradi pomanjkanja prostora v tej številki bomo popravke objavili v februarjski.

Urednik

OPRAVIČILO

Podpisani Anton Fajmut izjavljam, da so besede, ki sem jih izrekel v pogovoru z g. Adolfom Petričem in se nanašajo na g. Sonjo Slemnik in g. Darinko Biškup, neresnične. Omenjenima gospema se opravičujem.

Anton Fajmut

ZAHVALI

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem in vodstvu v obdelavi Industrijskih nožev za lepo darilo. Želim jim veliko delovnih uspehov, medsebojnih dobrih odnosov ter osebne sreče v krogu družine.

Ivan Kotnik VII.

Sodelavcem v Orodjarni se iskreno zahvaljujem za lepo darilo, ki so mi ga poklonili ob odhodu v pokoj. Želim jim veliko uspehov v prihodnje.

Jožica Koletnik

KADROVSKA GIBANJA

Zaposlenost se je v decembru precej zmanjšala na račun ponovnega dokupa let in odpravnin delavcem. Nekaj delavcev si še ureja dokup let, tako da bo število 4541 zaposlenih še manjše.

Delovno razmerje so sklenili

UPRAVA-KADRI IN ORGANIZACIJA

Zorčič Saša in Javornik Nevenka, dipl. inženirki metalurgije, obe pripravnici (iz šole).

Delovno razmerje je prenehalo

METALURGIJA-JEKLARNI

Andrič Svetislav, Kerič Fadil, Veronig Avgust, talilci - upokojeni (z dokupom let), Ferk Darko II., Klinc Anton, talilca, Todorovič Milan, žerjavovodja - sporazumno (z odpravnino).

METALURGIJA-JEKLOLIVARNA

Hažič Josip, čistilec metalurških izdelkov - invalidsko upokojen, Gunter Norbert, delovodja, Hovnik Alojz, livar III, Knez Maks, vodja oddelka, Krebs Peter, strokovni delavec III, Ledinek Ivan, prodajni inženir III - upokojeni (z dokupom let), Djokić Milan, brusilec, Rosc Tomaž, livar - sporazumno (z odpravnino).

METALURGIJA-VALJARNA IN JEKLOVLEK

Naglič Mirko, delovodja, Podržan Peter, skladiščnik I - upokojeni (z dokupom let), Cvjetinović Radoslav, kontrolor, Čufurović Muhamed, Medić Milovan, Pavlović Stojadin, Stojanović Momčilo, žerjavovodje, Miroslavljević Dušan, adjuster metalurških izdelkov, Simić Živko, valjavec - sporazumno (z odpravnino).

METALURGIJA-KOVAČNICA

Kočnič Uroš, metalurški tehnik-pripravnik - služenje vojaškega roka, Marković Vinko, Tominec Ludvik, pomočnika kovača, Karpač Egon, ključavničar I - upokojeni (z dokupom let).

METALURGIJA-RRK

Hercog Jožica, Išković Terezija, laborantki, Strnad Vitold, skladiščnik I, Krivec Franjo, organizator dela, strokovni delavec II - upokojeni (z dokupom let), Zajamšek Drago, kontrolor - sporazumno (z odpravnino).

METALURGIJA-KOMERCIALA

Spasojević Pero, pomožni delavec - sporazumno.

METALURGIJA-TRANSPORT

Buhvald Pavel, pomožni delavec, Žganec Ivan, voznik - upokojena (z dokupom let).

PREDELAVA-STROJI

Mezner Adolf, pomožni delavec, umrl, Plazl Ignac, vzdrževalec orodja, Zdovc Damjan, pleskar I - invalidsko upokojena, Ferk Franc III, ključavničar, Trebovc Ernest, skupinovodja - upokojena (z dokupom let).

PREDELAVA-NOŽI

Kramer Ivan, vodja oddelka - upokojen (z dokupom let), Hartman Branko, brusilec - sporazumno (z odpravnino).

PREDELAVA-TSD

Slekovec Niko, ključavničar - sporazumno (z odpravnino), Orešnik Franc, delovodja, upokojen (dokup let).

PREDELAVA-KK

Obreza Vladimir, kontrolor - sporazumno (z odpravnino).

TEHNIŠKI SEKTOR-ENERGETIKA

Pečnik Mirko, pomočnik ključavničarja, Pogorevcnik Jože, strojnik II - upokojena (z dokupom let).

TEHNIŠKI SEKTOR-ETS

Vetrih Srečko, električar-elektronik, potek pripravništva.

TEHNIŠKI SEKTOR-SGV

Libnik Peter, zidar II, invalidsko upokojen.

STABNE SLUŽBE-PRAVO

Gostenčnik Fanika, administratorka II - upokojena (z dokupom let).

ADOLF MEZNER 1940-1991

Kot da bi se dogajalo večeraj, ga vidim, kako je vstopil v delavnico s svojim hudomušnim nasmehom, se nagnil k meni in mi počasi razložil: ta rezkar zbrusite na to mero, tega naredite tako.

Potem je postal, pogledal na uro in kar čakal, da sem ga vprašal še kaj drugega. In če sva imela čas, sva se pogovarjala, kako je preživel nedeljo, kateri nogometni klub je zmagal, kam bo šel popoldne pomagat, velikokrat pa je ostal tako in tako kar na svojem delovnem mestu tudi še po drugi uri.

Kdaj je že bilo to. Sredi toplega poletja julija je naredil svoj zadnji siht.

Takrat nam ga je bolezen iztrgala iz delovne sredine, a nekako nismo mogli verjeti, da je tako resno. Pričakovali smo, da se bo zdaj vrnil, pa so minili meseci in namesto vrnitve nas je dočakala vest o njegovi smrti.

Če za koga, potem zanj še kako velja tisti stavek, ko rečemo, temu je železarna postala drugi dom. Imeli smo ga za dobrega delavca, ki je brez godrnjanja ostal na svojem delovnem mestu več kot osem ur, ki je prišel na delo tudi v soboto in nedeljo.

Tudi izven železarne je veljal za marljivega, mnogo je hiš, kjer je v njihovih zidovih tudi

njegov delež, v njegovi vedno vzorno urejeni garsonjeri na Javorniku ste ga bolj težko našli.

Vsaka smrt je boleča in nerazumljiva, tudi njegova. Ko se poslavljamo od njega, je prav, da vsak zase v sebi obnovimo delček njegovega življenja, kot ga pač poznamo. Tako bo v naših spominih živeti še naprej, tako dolgo, kot bodo ti spomini živeli.

Njegova življenjska pot se je začela 15. maja 1940. Hitro je izgubil mater in že zgodaj, v samem otroštvu, je moral poprijeti za delo. 1956. leta se je zaposlil v železarni kot vzdrževalec orodja v oddelku brusilnice, pozneje, 1962, po odsluženju vojaščine pa je nadaljeval z delom kot pomožni delavec na naših velikih rezkalnih strojih, kjer je skrbel za dostavo orodja, pritrjevanje iz-

delkov, transport in podobno. Njegovo delo ni bilo tehnično zahtevno, bil pa je nepogrešljiv v tem smislu, da so lahko drugi nemoteno delali.

Nemogoče je v teh kratkih stavkih orisati njegovo življenjsko pot, se spomniti vsega, kar bi bilo potrebno. Vemo, da je bil vesel človek, da je rad imel šport, da je bil rad v družbi in da je bil priden kot mravlja. Ne vemo pa toliko drugega, kar je nosil v sebi in sedaj odnaša s seboj v svoj prerani grob.

Izgubili smo človeka, ki temu svetu zapušča mnogo dobrih del in ker se mu za časa življenja nismo znali zahvaliti, se mu zahvalimo vsaj zdaj. Hvala za vse in počivaj v miru.

Iskreno sožalje vsem sorodnikom, znancem, prijateljem v svojem in v imenu Svobodnega sindikata Stroji.

ZAHVALE

Ob boleči izgubi drage mame, babice in prababice

MARIJE TOPLER

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sodelavcem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, darovali cvetje in sveče, jo pospremili na njeni zadnji poti ali kakorkoli počastili njen spomin.

Posebej hvala vsem sestram in drugemu osebju v domu starostnikov Črneče za njihov trud in pomoč.

Hvala gospodu kaplanu za opravljeni obred ter tolažilne besede ob slovesu, kakor tudi pevcem DU upokojencev Prevalje.

Vsi njeni

Ob boleči izgubi ALOJZA HORJAKA

se zahvaljujemo zdravnikom in sestram zdravstvenega doma Ravne na Koroškem in bolnišnice Slovenj Gradec, ki so mu tako prijazno pomagali, kadar jih je potreboval. Hvala gospodu Borisu Florjančiču za poslovljni govor, borcem NOV za častno stražo, spremstvo in organizacijo pogrebne svečanosti. Hvala sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za podarjene sveče in cvetje in za darila Koroškemu domu starostnikov Črneče ter vsem, ki ste se kljub mrazu v tako velikem številu prišli od blizu in daleč pokloniti njegovemu spominu in delu in ga spremljali na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam ustno ali pisno izrekli sožalje.

Soproga Vera, Andrej, Zenka, brat Pepi in sestra Anka z družinami

Ob prerani izgubi našega brata in strica

ADOLFA MEZNERJA

se zahvaljujemo za skrb in lajšanje bolečin zdravnikom in osebju internega oddelka bolnišnice Slovenj Gradec.

Hvala prijateljem, sorodnikom in znancem. Gospodu župniku za opravljeni obred, govorniku za besede ob slovesu in godbi na pihala Železarn Ravne.

Vsi njegovi

Ob nenadni in boleči izgubi našega

NOVA PETROVIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti k počitku, darovali cvetje ali kakorkoli drugače počastili njegov spomin in nam izrazili sožalje.

Posebno zahvalo izrekamo sodelavcem iz Jeklolivarne-čistilnice, govorniku Marjanu Jeleni, Pihalnemu orkestru ravenskih železarjev in sindikatu Neodvisnost.

Njegovi najdražji

Ob boleči izgubi moža in očeta

JANEZA GRNJAKA

se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavcem, sorodnikom in prijateljem za darovano cvetje, denarno pomoč, tolažilne besede in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebej hvala zdravnikom Koroškega zdravstvenega doma Ravne na Koroškem in Prevalje ter dr. Puhrovi v Splošni bolnici Slovenj Gradec.

Zena Gustika, hčerka Tatjana in sin Janko

Iz domačih in tujih revij

HVALNICA MEŠČANOM

»Tretji svet zaupa teoriji, a je ne pozna, prvi svet pa teorijo pozna, a ji je zaupa.«

Pojavila se je domneva, da družbene strukture, ki temeljijo na znanosti in tehniki, zares dobro delujejo samo v domovini teh dveh disciplin. Sicer je namreč nerazumljivo, da npr. Sovjetska zveza, ki organizira polete v vesolje, ni zmožna shraniti in porazdeliti svoje žetve.

Korenine znanosti in tehnike segajo v italijanska mesta 12. stoletja. Če znamo odmisлити žaljivi prizvok zmerljivke, v katero je marksizem ponižal besedo buržoazija (meščanstvo), potem je bil meščan 12. stoletja rokodelca, ki se je v strogi disciplini naučil proizvajati izdelke in krepostno živeti. Živel in deloval je v skladu z naslednjimi specifičnimi vrednotami:

- stanovska čast

- ponos na dobro opravljeno delo
- zavzetost za družino
- spoštovanje mojstra
- odgovornost za vajenca
- izpolnjevanje politične dolžnosti do ceha in mesta.

Ta srednjeveški meščan, ki je v renesansi prišel na oblast, je steber moderne zahodne kulture. Znanost in tehnika pa se do popolnosti lahko razvijeta le tam, kjer so se te meščanske vrednote ohranile, čeprav se je obrt medtem večinoma razvila v industrijo.

(Vir: Vilem Flusser, Stebri družbe, Naši razgledi št. 22/1991)

VSAKDANJA SAMOVPRASEVANJA MANAGERJEV

1. Kaj nam prinaša prihodnost? Kakšne spremembe se obetajo v naši tehnologiji proizvodnje in v tehnologiji upravljanja? Kakšne bodo

spremembe na tržišču?

2. Ali smo v preteklosti dosegli uspeh? Ta analiza mora biti natančna in mora povedati, kje smo naredili napako in kaj bi lahko bilo bolje.

3. Razmišljati moramo o alternativah v preteklosti. Kaj bi bilo bolje (slabše), če bi ukrenili tako ali tako? Samo na ta način bomo lahko ugibali, kakšna bo prihodnost.

4. Vsak dober manager bo vedno natančno analiziral, kakšen je njegov položaj na tržišču in kako si ga deli s konkurenco. Razumevanje konkurence in njenega ravnanja je skoraj bistvena pot k uspehu (marketing).

5. Naposled gre za analizo razmerja med proizvodnjo in potrošnjo, za vprašanja tehnologije in organizacije.

(Vir: B. Grabnar, Retorika 1991)

NEPODJETNIŠKI SINDROM

Podjetništvo je določen vzorec obnašanja, ki se razvija kot psihološka struktura. Kaže se v zelo široki pahljači obnašanja, od številnih idej tja do izrazitega individualnega varčevanja. Podjetništvo se kot vzorec obnašanja lahko razvije samo, če so za to izpolnjeni določeni sistemski pogoji. Znano je, da sta realsocializem in njegova samoupravna različica sistemsko onemogočila podjetništvo. Vsi temeljni elementi v makrosistemu, kot so družbena lastnina, nelegitimnost bogatenja, egalitarno-vrednostna usmeritev, pomanjkanje konkurence, varnost delovnega mesta – so onemogočali in dušili vsako podjetništvo.

Ker podjetništvo ni bilo mogoče in dopustno, je to vplivalo na povsem drugačno psihološko strukturo in drugačen vzorec obnašanja, kot je značilen za tržne sisteme.

Prizadevanja za dobiček, rezultat (Leistung) v vzorcu obnašanja sploh ni bilo. Pritožbe delavcev nad dodatnim dohodkom za inventivno dejavnost: to je dokaz, da je psihološka matrika delavstva protipodjetniško usmerjena. To pomeni, da v bistvu obstaja protipodjetniški sindrom kot vrednostna usmeritev. Tega protipodjetniškega sindroma ni mogoče odpraviti, dokler obstaja družbena lastnina. Podjetništvo in družbena lastnina ne gresta skupaj, ker družbena lastnina producira poseben konsistenten vzorec obnašanja, ki nima ničesar skupnega z vzorcem obnašanja, ki izvira iz zasebne lastnine. Pri zasebni lastnini ima odločitev, ki povzroča škodo, individualne posledice, ki se kažejo v

tem, da nosilec odločanja izgubi del lastnine ali kapitala. V družbeni lastnini se ta izguba socializira oziroma porazdeli na vse, predvsem pa na tiste, ki pri odločitvi niso sodelovali.

Janez Jerovšek
Manager, oktober 1990

REKLI SO

Gozdovi so pred civilizacijo, puščave pridejo za njo.

Chateaubriand

Če tiger pokaže zobe, še ne pomeni, da se smehlja.

Kitajski pregovor

Narava nam ni dala znanja, dala nam je seme zanj.

Seneka

Znanost ni sveta krava, znanost je delovni konj – zato je ne gre malikovati, ampak jo je treba krmili.

Aubrey Eben

Vse ljudi lahko imamo nekaj časa za norca, nekatere ljudi lahko imamo ves čas za norca, ne moremo pa imeti vseh ljudi ves čas za norca.

Abraham Lincoln

Levo ne pomeni, da moraš bogatim vzeti rolls royce, temveč da moraš vsakomur dati avtomobil.

F. Sagan

»Arbeit« (delo) je edina nemška beseda, ki je neprevedena prišla v korejščino.

Neznan

Izdaja Železarna Ravne kot mesečnik v nakladi 6000 izvodov. Ureja uredniški odbor: mag. Andreja Čibron-Kodrin, Marijan Gerdej, Marjan Kolar, dr. Tone Pratkanar, Sonja Smolar, Maks Večko, Mirko Vošner. Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar, novinarki Helena Merčak in Mojca Potočnik, tajnica Jelka Jamšek.

Fotografije Mira Čepin

Tel. 21-131, urednik int. 6753, novinarki 6304.

Tisk: Grafika Prevalje

Glasilo je po 7. točki 1. odst. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72), prosto plačila prometnega davka.